

СТАРОСНА ПЕНЗИЈА

ГОДИНА XL • БРОЈ 21 • БЕОГРАД, 15. НОВЕМБАР 2008. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Свети архангел Михаило, слава многих породица у Србији

ГОВОРНИ АУТОМАТ

0700/017-017

ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА

011/30-60-680

0 – 24h

АКТУЕЛНО

Буџет и ММФ
прекрајају пензије

БИТКА ОКО

ПОВИШИЦА

• Стране 2 – 5

У ЖИЖИ

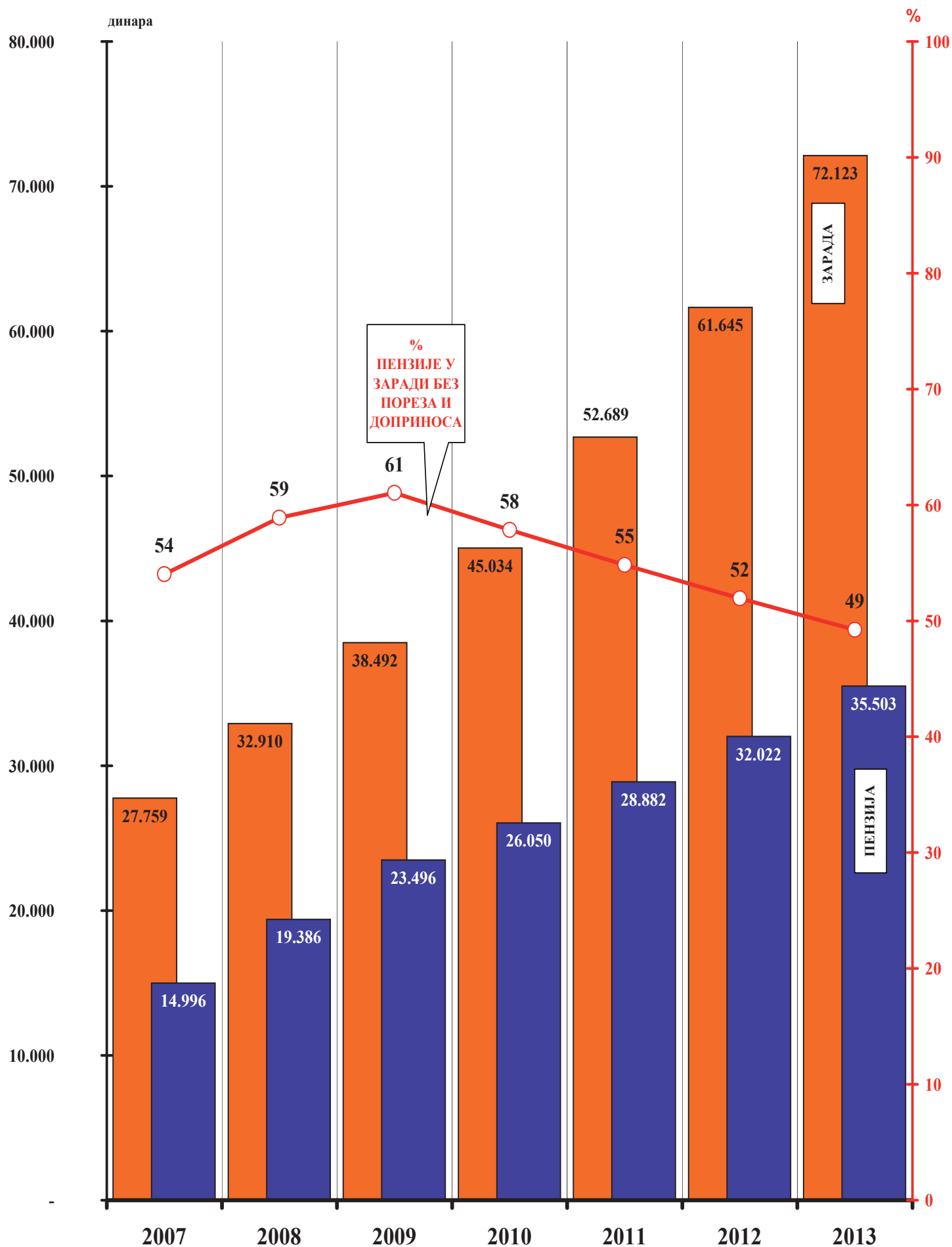
Потписано проширено
дејство ОКУ

ТОПЛИ ОБРОК

(УГЛАВНОМ) ОБАВЕЗАН

• Стране 12 и 13

**УСКЛАЂИВАЊЕ САМО СА ТРОШКОВИМ ЖИВОТА
(ИНДЕКС КРЕТАЊА КАО У 2007. И 2008. ГОДИНИ)**

БУЏЕТ И ММФ ПРЕКРАЈАЈУ ПЕНЗИЈЕ

С ПОВИШИЦОМ НА ЛЕД

Пензионерима остаје ванредно октобарско увећање, али, чини се да ће и они, као и сви запослени који зараде примају из „државне касе“, морати да се помире с тим да ће им приходи у наредној години бити исти као и у овој

Вишедневни разговори представника Међународног монетарног фонда и српске владе о будућности пензија и пензионера у Србији чини се да су у првом полувремену завршени „тројком“ др Јована Кркобабића тик пред судијски звиждук: вицепремијер српске владе и челници ПУПС-а одолели су баражној палби „противника“ и успели да, колико јуче, сачувају ванредно октобарско 10-процентно повећање пензија које су људи „међународног фи-

нансијског полицајца“ данима пре тога покушавали да одузму пензионерима или да га сведу на једнократну, једномесечну исплату после кога би принадлежности најстаријих биле умањене и враћене на редовну повишицу од свега 4,13 процената.

А онда се, спортски речено, кренуло на „тајм аут“ неограниченог трајања...

Јер, задржавање садашњих пензија „плаћено“ је уступком њиховој сутрашњици: у овим износима, примања најстаријих

била би, како је предложила Влада, замрзнута у 2009. години, исто као и зараде свих који су на буџетском платном списку. Тако би око 1,6 милиона пензионера Србије суме исписане ових дана на октобарским чековима примали најмање неколико наредних месеци: јер, како је речено, замрзавање пензија и плата у јавном сектору било би преиспитивано свака три месеца да би се, ваљда, изнова процењивало како се и колико светска финансијска криза, која

ГЛАС
ОСИГУРАНИКА

ИЗДАВАЧ: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР: Горан Лончар. **ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:** Славица Чедић, e-mail: scedic@pio.rs
РЕДАКЦИЈА: Булевар уметности бр. 10, 11070 Београд, **СЕКРЕТАРИЈАТ:** 011-2017-437 факс: 2017-418
РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ: Житни трг бр. 3, 21000 Нови Сад, **ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:** Ика Митровић, 021-487-7789, факс: 021-6624-359, e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs

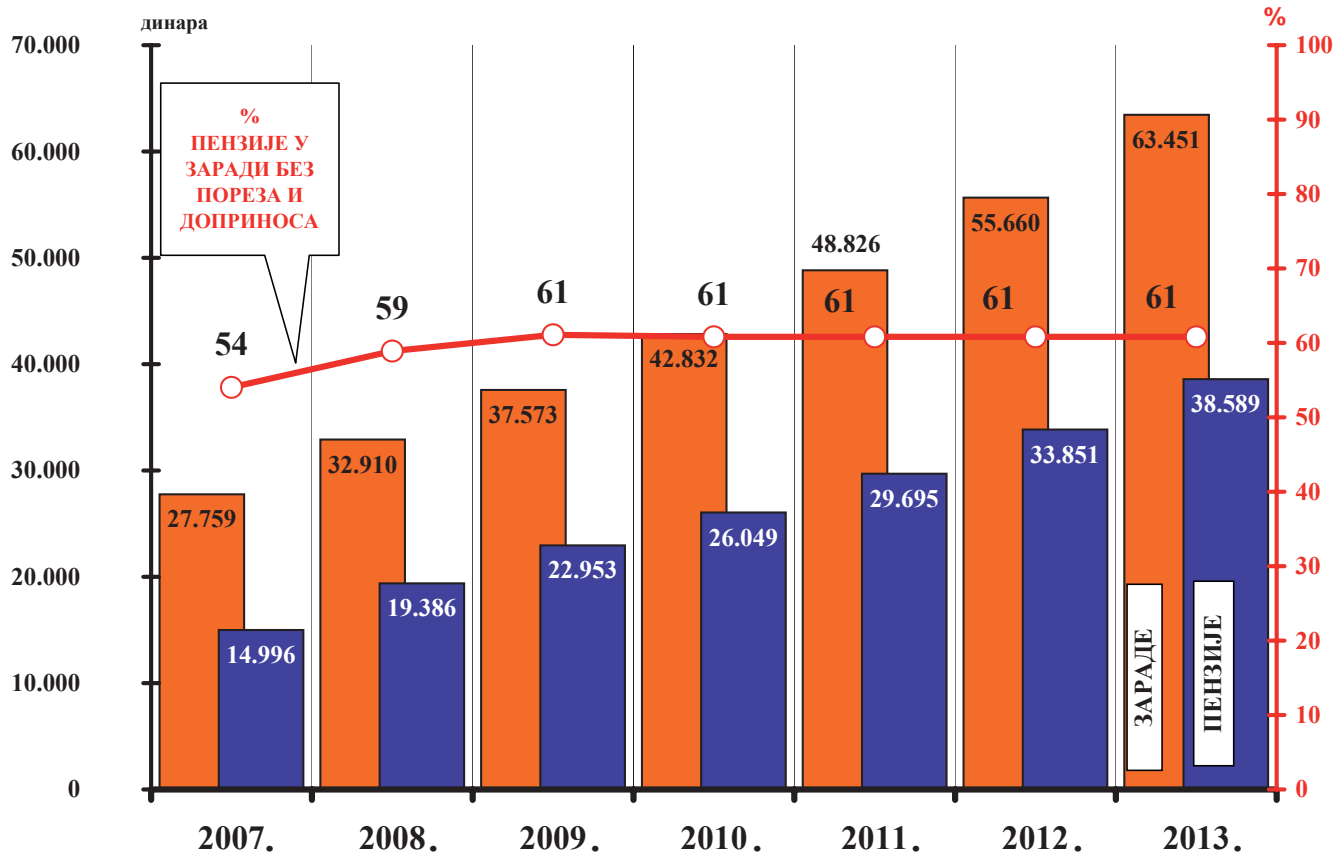
ШТАМПА: ЈП Службени гласник

ОГЛАШАВАЊЕ: 011-2017-438

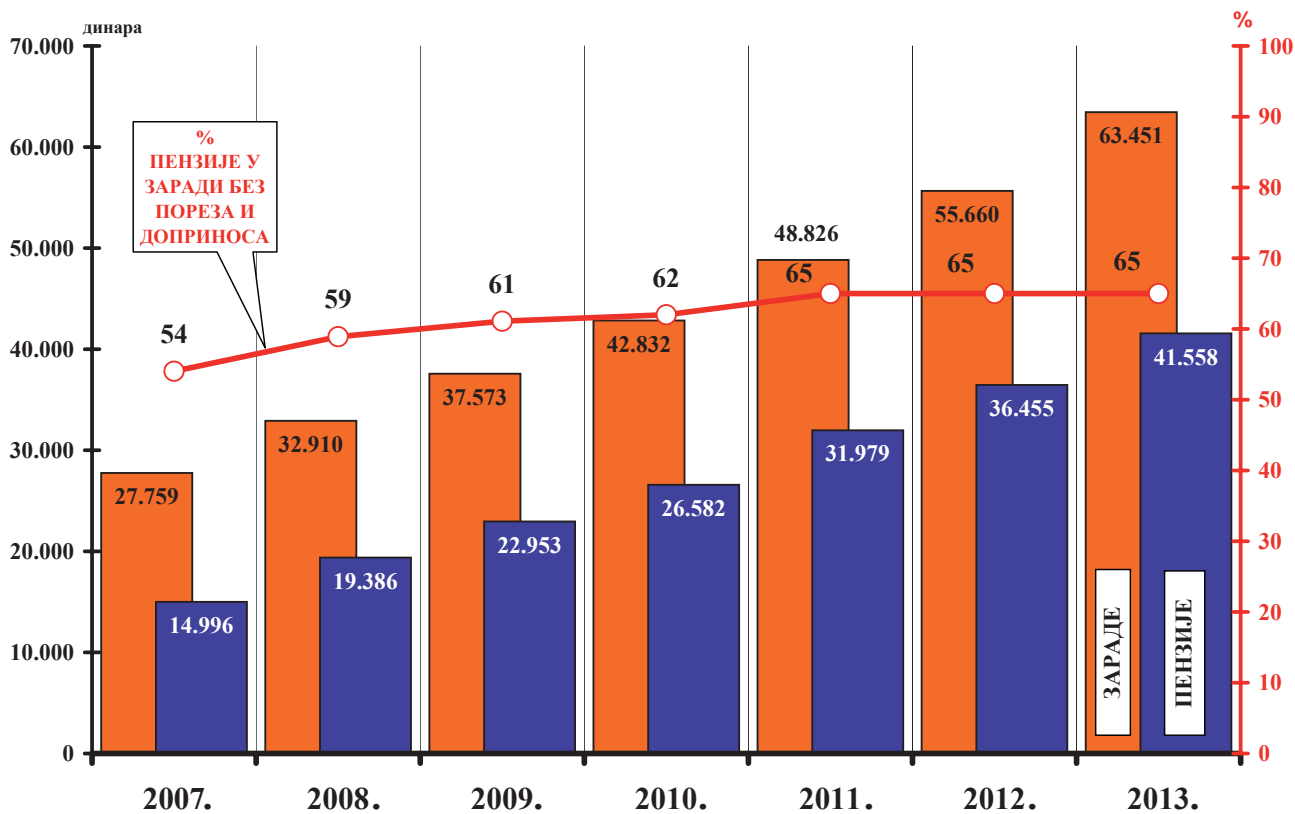
Рукописи и фотографије се не враћају

Електронско издање: www.pio.rs/glas-osiguranika

ОД АПРИЛА 2009. ГОДИНЕ – ПРОСЕЧНА ПЕНЗИЈА НА НИВОУ 65% ПРОСЕЧНЕ ЗАРАДЕ БЕЗ ПОРЕЗА И ДОПРИНОСА ИЗ ПРЕТХОДНИХ ШЕСТ МЕСЕЦИ

ОД АПРИЛА 2009. ГОДИНЕ – ПРОСЕЧНА ПЕНЗИЈА НА НИВОУ 65% ПРОСЕЧНЕ ЗАРАДЕ БЕЗ ПОРЕЗА И ДОПРИНОСА ИЗ ПРЕТХОДНИХ ШЕСТ МЕСЕЦИ
 ОД АПРИЛА 2010. ГОДИНЕ – ПРОСЕЧНА ПЕНЗИЈА НА НИВОУ 70% ПРОСЕЧНЕ ЗАРАДЕ БЕЗ ПОРЕЗА И ДОПРИНОСА ИЗ ПРЕТХОДНИХ ШЕСТ МЕСЕЦИ

нас је до пре месец дана широко заобилазила, обрушава и на нашу макроекономску стабилност.

На овакав предлог Републичне владе представници пензионера пристајали су, рекосмо, у последњи час, када је седница кабинета премијера Мирка Цветковића већ била одложена за 24 сата. Сада предстоји да се у Влади и ММФ-овске аргументе убеди синдикати, па да се, у сувоумразици, крене у парламент, на усвајање буџета за 2009. годину...

И, ма како било, олакшање је да је уопште приведено крају. Јер, пре тога данима разговори између представника Међународног монетарног фонда и српске владе како пронаћи извор да се минус консолидованог буџета државе умањи за 1,2 одсто, односно за 500 милиона евра – нису одмичали „с мртве тачке“. Др Кркобабић, потпредседник у Влади Републике Србије, никако није пристајао да се мањак новца надомести на рачун пензионера тако што би се управо добијена повишица од десет одсто обуставила у наредним месецима. Свој став је бранио веома тешким материјалним положајем пензионера који би ускраћивањем ванредне, а обећане повишице, били доведени у скоро безизлазан положај – иако им актуелни Закон о ПИО гарантује просечну пензију не нижу од 60 одсто просечне плате запослених, иако су они током радног века зарадили своје принадлежности и потпуно су недужни што је држава благонаклона према „бизнисменима“ који профитирају на нелегалним радницима и поткрадању будућности легално запослених чије пензијске доприносе не плаћају.

Ни мисија ММФ-а није одустајала од захтева да се октобарско ванредно усклађивање пензија накнадно укине или да, када је већ исплаћено уз октобарске пензије, остане само једнократна помоћ. Овај захтев пратиле су фантастичне бројке о наводном буџетском издатку од 411 милијарди динара само због ванредне повишице (подсећамо да, после ребаланса, цео овогодишњи буџет износи 695 милијарди) и његовим претећим последицама по макроекономску стабилност земље и животни стандард свих грађана Србије. Пензионери су, поново, конфронтирани са млађим колегама: због њихових повишица, сви запослени у просвети, здравству, војсци, полицији и сви остали који примају плате из државне касе не би могли, упозоравано је, да рачунају ни на један динар увећаних прихода, без обзира на инфлацију и њен једноцифрен или двоцифрен број, пошто би оне већ 1. јануара биле замрзнуте у номиналном износу...

На преговарачком столу нашли су се и предлози разних комбинација у којима је мало ко могао да се снађе: да се 10-процентно ванредно повећање пензија у 2009. сведе на износ од пет одсто, да се толике пензије исплаћују у прва три месеца идуће године, а затим да се примања најстаријих два пута (редовно, 1. априла и 1. октобра) ускладе, и то у висини од по четири одсто.

У свим овим предлозима који су више личили на лицитирање него на озбиљно преиспитивање садашњег закона (јер нико није помињао да ли би се пензије идуће године усклађивале са зарадама, трошковима живота или у некој комбинацији ова два мерила) озбиљне рачунице као да нису имале никакве изгледе. Представници пензионера држали су се само онога што су им кабинетске колеге обећале пре и током формирања Републичке владе: да ће садашњи пензијски закон бити измењен и да ће се пензије идуће године усклађивати са кретањем зарада, и то тако да, прво, буду доведене до 65, а затим и до 70 одсто просечне зараде у Републици. Јер, статистика је указивала да би у супротном, уколико се не би изменио пензијски закон и ако би се

за њом трчале са шестомесечним закашњењем и мериле се не према заради тик пред усклађивање него према њеном просеку у претходних шест месеци); рачунице (и наш други графикон) показују да би пензије остале на овој степеници, негде око 60 одсто зараде, и наредних година – наравно, ако би зараде расле онако како је влада првобитно планирала својим буџетским меморандумом.

А да је било среће, и пара у буџету, и уважио се предлог да пензије од октобра 2010. достигну ниво од 70 одсто просечних зарада из претходног полугодишта, оне би, како показује наш трећи графикон, од 2011. па надаље биле „усидрене“ на око 65 одсто просечне зараде. Да поновимо – ово све, наравно, када би плате упослених у нашој држави расле, а инфлација била „зауздана“ онако како је својевремено влада Републике Србије предвидела буџетским меморандумом до 2013. године.

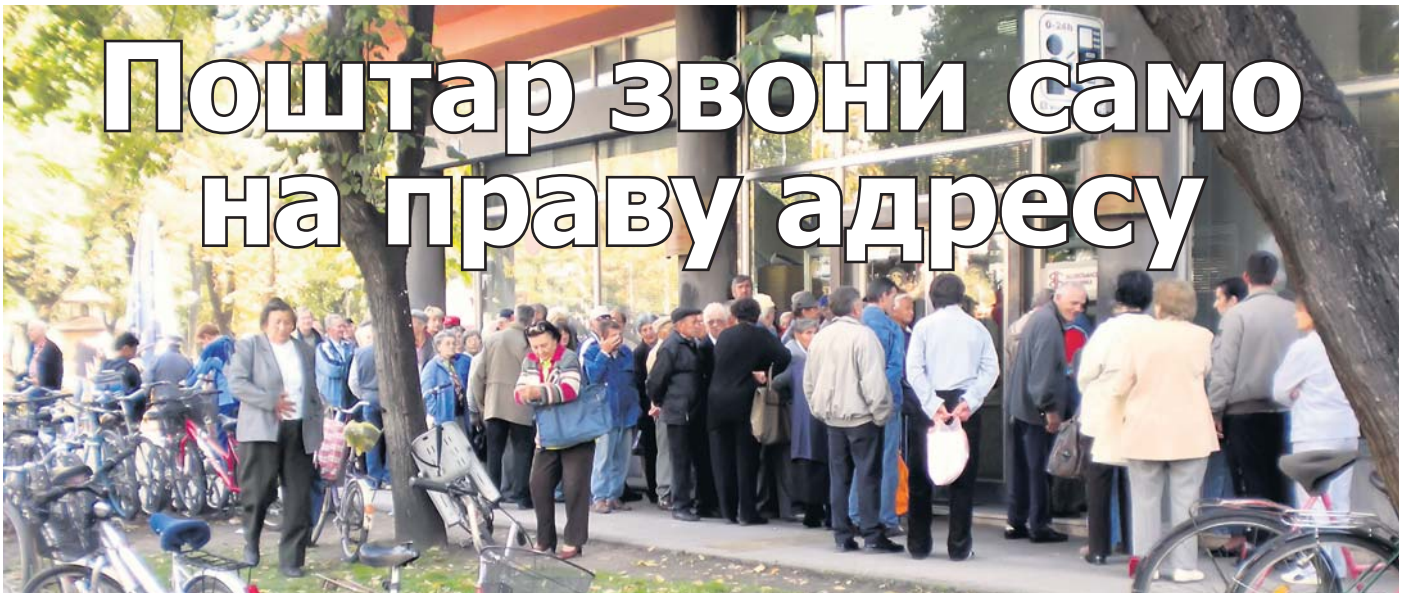

пензије, како он предвиђа, увећавале у предстојећој години само према порасту трошкова живота а они бивали као у 2007 – пензије све више „губиле трку“ са зарадама па би отуд 2013, како се види на нашем првом графикону, спале на 49 одсто плата запослених. Међутим, прихватањем предлога ПУПС-а да се пензије поново „мере“ зарадама и да се 1. априла идуће године ускладе са 65 одсто просечне плате у претходних шест месеци, пензијске принадлежности би се у априлу довеле до око 60 одсто просечне зараде (јер би

Али, све те рачунице сада су у домену „шта би било кад би било“. Ако влада успе да замрзне плате у јавном сектору, онда комотно може да мења и пензијски закон и пристане на поновно усклађивање пензија са кретањем зарада: ако зараде идуће године не буду расле, онда неће ни пензијске принадлежности, и то све, дабоме, строго у складу са законом, а не према снази мишића лицитера за преговарачким столом.

Татјана Кршић

ЗАВРШЕНА ИСПЛАТА ПРВЕ РАТЕ ПОМОЋИ БЕОГРАДСКИМ ПЕНЗИОНЕРИМА

Поштар звони само на праву адресу

Пензионери који нису пријавили промену адресе Пензијском фонду залуд се надали новцу, без кога су остали и корисници ниских сразмерних пензија, али су бар добили драгоцене поуке о могућности трајног повећања својих примања

Исплата по 4.000 динара на име прве рате годишње помоћи београдским пензионерима чије септембарске пензије нису премашивале 13.000 динара завршена је, али је, како већ бива, некима условила и узалудно чекање поштара. Наиме, како каже Момчило Јовановић, помоћник финансијског директора РФ ПИО, показало се да међу Београђанима има и таквих који су својевремено живели, и пензионисали се, у другим местима, а затим се преселили у престоницу; промену адресе уредно су пријавили банци или Поштанској штедионици посредством чијих текућих рачуна примају пензије, али – иако су били обавезни – не и Пензијском фонду. И, пошто су ову помоћ поштари носили на кућне адресе добијене од исплатне

Помоћ стиже свима

Београдски пензионери који су, због пресељења, променили адресу и због тога нису добили први чек са 4.000 динара помоћи, не треба да брину да ће остати без свог новца: како смо сазнали у Градском секретаријату за дечију и социјалну заштиту Београда, који и даје ову помоћ најугроженијим пензионерима, сви чекови који су били погрешно адресирани вратиће се у Пошту 6 (у Савској улици, код главне железничке станице) до 15. новембра. После тог датума њихови власници ће, уз личну карту, у тој пошти моћи и да подигну свој новац.

службе Фонда ПИО – такви пензионери нису ни били на списку Београђана с пензијама испод 13.000 динара и залуд су се надали овој драгоценој финансијској инјекцији.

Да би избегли да и убудуће остану без овакве или сличне помоћи, Јовановић саветује пензионерима да бар сада, накнадно, испуне законску обавезу и Фонд ПИО обавесте о својој правој адреси.

Према сазнањима Јовановића, међутим, ова помоћ била је повод незадовољства и многих пензионера који примају испод 13.000 динара, али имају и пензије из иностранства:

– Пензионери са сразмерним пензијама, то јест они који примају део наше, а део иностране пензије, немају право на ову помоћ. У нашој евиденцији ми немамо податак о висини њихових инопензија, а показало се да неки примају заиста минималне суме: обратила нам се, рецимо, жена која од нас прима 2.800 динара, а од Немаца још – свега 23 евра. Она, свеједно, нема право на ову помоћ, али смо бар могли да је поучимо да има право на разлику до минималне пензије од 11.088 динара, или, ако прима сразмерне породичне пензије, до 70, односно 80 одсто (зависно колико прима) тог гарантованог износа. Наиме, и корисници сразмерних пензија, ако су оне, сабра-не, ниже од наше минималне пензије, имају право да добију разлику до га-

Телефон за непокретне

За пензионере везане за постелу, који поштару не могу да отворе врата нити да оду да подигну новац, резервисани су у Поштанској штедионици бројеви телефона: 3024-434 и 3024-326. Ови суграђани треба да се јаве телефоном да би се са службеницима Штедионице договорили на који начин могу да преузму новац.

рантоване, најниже пензије. Зато би сви овакви корисници требало да се обрате својим филијалама Пензијског фонда са потврдама о висини пензије коју примају из иностранства или са потврдама да, рецимо, не примају или неће до неке старости ни примати пензију из иностранства: корисници с делом стажа у БиХ, рецимо, добијају потврде да до 65. године живота неће имати право на пензију, па им такав документ може омогућити да овде добију разлику до минималне пензије. Па, ако су остали без једнократне помоћи, бар ће, можда, моћи трајно да повећају своје сталне приходе – закључује Момчило Јовановић.

Весна Анастасијевић

Нова адреса у Димитровграду

Испостава Пиротске филијале за пензијско и инвалидско осигурање у Димитровграду „уселила се“ у нове просторије у самом центру града. Према речима Бранка Јакшића, директора Пиротске филијале, убудуће ће осигураници и корисници услуга по своја права долазити у прикладнији амбијент од пређашњег, а и запосленима су услови рада сада много бољи.

– Нови простор смо закупили на десет година, а тако смо пре око две године обезбедили нове услове пословања и за испоставу у Бабушници. Иначе, у плану је реновирање и матичне филијале пензијског и инвалидског осигурања Пирот, пројекат смо добили и очекујемо да се тендер оконча до краја децембра. Биће то филијала не за 21, већ за 22. век, од велике важности за цео округ. Намера нам је да потпуно, па и у овом делу, побољшамо имиџ наше куће – каже Јакшић.

Шанса за дужнике

Закон о отпису камате дужницима који сада, накнадно, раздуже порезе, доприносе (сем за здравство) и друге јавне приходе усвојен је у Народној скупштини и прекјуче ступио на снагу. Чим министар финансија детаљније пропише (за шта има рок од 30 дана) како ће се то радити, грађани, приватници и предузећа моћи ће да почну да измирују неплаћене обавезе: ако их плате до краја 2008, биће им отписана сва досад обрачуната камата; ако раздуже главни дуг до краја марта 2009. могу да рачунају на отпис 75 одсто накупљене камате, а ако плате буџету његово и Пензијском фонду дугујуће доприносе до краја јуна – половина камате ће им бити опроштена.

Код доприноса за здравство, довољно је да почну да плаћају редовно текуће обавезе и моћи ће да оверавају књижице и да користе лекарске услуге; ако тако наставе до краја 2010 – биће им отписано све што досад дугују Заводу за здравствено осигурање; закон о мировању доспелих доприноса за здравство народни посланици такође су усвојили 5. новембра и он је 13. ступио на снагу.

Већа улога савета за запошљавање

Током одржавања манифестације „Ризница Србије“, мини-самита представника више од 40 општина Србије у Новом Саду, у оквиру штанда Националне службе за запошљавање разговарало се о унапређењу социјалног дијалога кроз рад локалних савета за запошљавање као најзначајнијих институција у комуникацији локалне самоуправе и привредника. На округлом столу представницима општина разјашњене су недоумице у вези са функционисањем локалних савета за запошљавање и њиховом сарадњом са НСЗ у подизању капацитета локалне заједнице. Предочено је, такође, да ће наредне године окосница рада НСЗ бити управо у изражавању потреба општина у области запошљавања.

Исплата пензија

Октобарске пензије, увећане за 14,13 одсто, први су, већ у суботу, 1. новембра, примили пензионисани самосталци; први део увећаних октобарских чекова у среду, петог, кренуо је пут пензионисаних пољопривредника, а у суботу, 8. новембра, и ка ветеранима рада.

Војни пензионери први октобарски чек, такође с повишицом од 14,13 процената, добили су 6. новембра.

Уплата из Хрватске

Исплата октобарских пензија из Хрватске пензионерима који живе у Србији почела је 10. новембра. Из Мировинског фонда у Комерцијалну банку стигло је 5,941 милион евра за исплату 29.328 пензија, просечно вредних око 200 евра.

Чекови из БиХ

Октобарске пензије из Федерације БиХ за кориснике који живе у Србији стигле су 6. новембра: на рачун Комерцијалне банке из Мостара је за исплату 6.228 пензионера уплаћено 840.108 евра, па је просечна вредност федерацијског чека скоро 135 евра.

ЗА САМОСТАЛЦЕ И ПОЉОПРИВРЕДНИКЕ СА СТАЖОМ У ИНОСТРАНСТВУ

Све ближе пензије из „белог света“

Решења чека око пет и по хиљада ових осигураника који су део или цео радни век одрадили у страним земљама, а прошле или ове године испунили услов за пензионисање

Остваривање иностране пензије није једноставан поступак који може да се оконча у кратком року. Разлози су многобројни и специфични, каже за наш лист Александра Тодоровић, начелник у Дирекцији Републичког фонда ПИО.

– Када се ради о остваривању права на пензију која је делом или цела зарађена у иностранству, поступак никад не зависи само од нас већ и од одговарајуће службе у земљи у којој је осигураник радио. Ми решење не можемо да донесемо без претходне потврде стажа од фонда у другој земљи, а то може да потраје од три-четири месеца, колико се на одговор чека из Аустрије, односно Швајцарске, па и до годину дана, што је време чекања на потврду стажа из Италије и Француске. Бивше републике имају проблем са матичном евиденцијом, па и од њих одговор добијемо и после неколико месеци. Иначе, самосталци и пољоприв-

Александра Тодоровић

редници су ове године мало дуже чекали и због промене у самом фонду. После спајања фондова почетком године, око 5.500 предмета самосталаца

и пољопривредника (2.500 из прошле и око 3.000 примљених за првих шест месеци ове године) ради се на другачији начин него до тада. Сви који су радили у бившим републикама сада треба захтев за пензију да предају надлежној филијали, а онима који имају стаж у другим земљама (Немачка, Италија, Мађарска...) решења се доносе у Дирекцији у Београду или, ако је осигураник из Војводине, у Новом Саду – објашњава Александра Тодоровић.

Решењима о пензионисању коначно се могу надати и бивши „француски“ радници. Њих око 400 више од годину и по чека на потврду стажа из ове земље јер је њихов пензијски фонд одбијао да сарађује са Фондом самосталних делатности и Фондом пољопривредника, уз образложење да осигураници ових фондова нису обухваћени конвенцијом већ само осигураници Фонда ПИО запослених. После консолидације, међутим, француски пензијски фонд наставља сарадњу са обједињеним Фондом, то јест сматра га равноправним сарадником, па коначно и ових око 400 „чекача“ на француску пензију може да се нада решењу.

✓ **32.214 пензионера** Фонда ПИО остварило је пензију захваљујући сабирању стажа осигурања оствареног у Србији и у некој од земаља са којима имамо потписане конвенције о социјалном осигурању и примају сразмерне пензије из сваке од земаља у којима су радили

✓ **25.505 пензионера** из категорије запослених примало је у јуну сразмерну пензију, односно део пензије на име стажа одрађеног у Србији

✓ **8.016,81 динара** био је просек сразмерних пензија бивших запослених

✓ **455 ветерана рада** на име овдашњег стажа примало је мање од 500 динара, а 156 – 40.000 динара или и више од тога

✓ **5.206 пензионисаних паора у јуну је примало сразмерне пензије**

✓ **3.904,09 динара је био просечан износ јунског пољопривредног чека за стаж осигурања у нашој земљи**

✓ **71 пољопривредни пензионер на нашем чеку примио је мање од 500, а троје је примало највише до 32.648 динара**

✓ **1.503 пензионера самосталних делатности примало је у јуну сразмерне пензије**

✓ **11.972,49 динара је просечан износ који су самосталци примали за године одрађене у Србији**

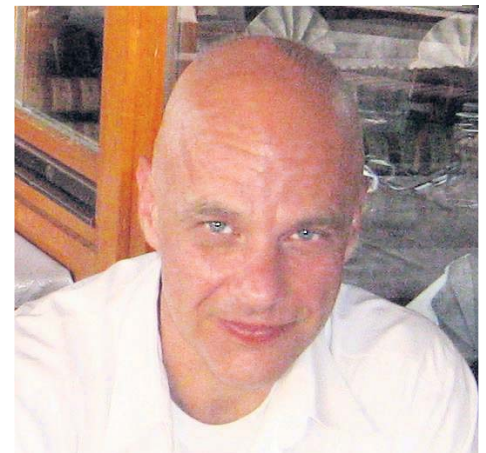
✓ **11 пензионисаних приватника примало је део за овдашњи стаж испод 500 динара, а 24 је нашим чеком добијало 40.000 и више динара**

– Када већ говоримо о Француској, треба рећи да је и ово један од разлога да се покрене иницијатива за измену Споразума о социјалном осигурању који имамо са овом земљом још из 1951. године, тако да су поједине одредбе превазиђене и требало би их осавременити. То се, пре свега, односи на опцију да се могу примати само две пензије исте врсте, обе сразмерне или обе самосталне. То значи да осигураник, који у Француској има услов за самосталну пензију, а у Србији услов за сразмерну, односно пензију само на основу збрајања стажа у обе земље, мора да се определи и за сразмерну пензију у Француској; у супротном, ако

се определи за самосталну француску пензију, остаје без пензије у Србији и, самим тим, и без здравственог осигурања по том основу – каже наша саговорница.

Ипак, највећи проблем код пензионисања самосталних предузетника и пољопривредника јесу, и када је реч о стажу у иностранству, неплаћени доприноси, каже Срђан Томин, координатор у Одељењу за пензијско-инвалидско осигурање по међународним уговорима.

– Познато је да постоји могућност по члану 120 да, иако нису уплаћени сви доприноси, особа ипак добије решење о пензионисању, с тим што се трећина пензије обуставља док се не

Срђан Томин

По правну помоћ само у Фонд

У свим филијалама РФ ПИО и у Дирекцији постоје службе правне помоћи и сви којима је она неопходна треба да им се обрате, наглашава Срђан Томин.

– Наши правници су квалификовани, знају добро прописе и специфичности сваке стране земље и могу осигуранику да објасне шта му је све од документације потребно и где то да набави, као и да помогну око попуњавања формулара. Сада, после консолидације, и самосталци и пољопривредници не морају да долазе у Београд по савет, већ могу да потраже правну помоћ у најближој филијали. Морам да нагласим да је Фонд ПИО једини овлашћен да обавља ове послове, никакви „надриправници“ који обећавају да ће „очас посла“ решити питање пензије за то нису овлашћени и људи не треба да бацају новац плаћајући им за нешто што они опет проследe нама да завршимо – изричит је Срђан Томин.

измире дуговања. Ипак, треба знати да се ово односи само на оне који имају минималне услове за пензионисање: или навршене године стажа, или године живота и бар 15 плаћених година пензијског стажа. Код ове категорије осигураника не постоји могућност доношења привременог решења док доприноси нису измирени, тако да се и члан 120 примењује под оваквим условима. Зато је потребно и уверење из Пореске управе о томе колико се дугује, које подносилац захтева мора сам да прибави – објашњава Срђан Томин.

Очигледно је да је, кад је стаж у иностранству у питању, све дуг и спор процес, поготово ако осигураник пред пензијом није радио само у једној, већ у неколико страних земаља. Зато је генерални савет за све који су радили по „белом свету“ – да неколико година пре него што дође време за пензионисање крену у поступак за утврђивање стажа, јер ће то знатно скратити време чекања на решење.

Весна Анастасијевић

КАКО СЕ НА ВРЕМЕ ПРИПРЕМИТИ ЗА ОДЛАЗАК У ПЕНЗИЈУ

Обука за први чек

Представници Геронтолошког центра Србије ускоро крећу на мисионарски поход у велике фирме да би их придобили за подухват помоћи радницима да лакше „преживе“ пензионисање

Одлазак у пензију свуда, па и код нас, једна је од највећих и најстреснијих животних прекретница коју многи, препуштени сами себи, доживе као странпутицу. Отуд је Геронтолошко друштво Србије наумило да, по угледу на развијени свет, организује тематски курс на коме би се запослени којима је до пензионисања остало три до пет година рада психички припремили за „време после“. Засад је само неизвесно да ли су послодавци вољни да за своје упослене који „одбројавају“ последње дане радног века плате 24.000 динара за осам сеанси на којима би их геронтолози и геријатри одговарајућих специјалности (психијатри, психолози, социјални радници, социолози...) подучавали да преброде овај за већину људи драматичан догађај који изазива тешке психичке и моралне последице.

С обзиром на то да је и Србија земља са све више седоко-

сог радног становништва, послодавци би требало добрано да одреше кесу, што тешко да им, у ово кризно време, одговара. Отуд се, ваљда, многи позвани нису ни појавили на недавном округлом столу посвећеном припремама за пензионисање и живот у старости. Одазвали су се углавном будући предавачи да подробније образложе сврху течаја и теме које би чиниле његову окосницу.

Најављени течајеви од осам сеанси (по два школска часа недељно) које би похађало највише 20 полазника намењени су и „младим“ пензионерима који се нису најбоље снашли у новој ситуацији. Наравно, ако с пензионерским приходом могу да поднесу овај издатак, или ако схвате да ваљани савети – како испунити слободно време, очувати што дуже добар здравствени биланс и бити од користи – немају цену.

Однос појединца према пензионисању је, како се чуло, у знатној мери повезан са индивидуалном филозофијом живота, са оним шта се од њега очекује. Људи се истовремено плаше старости и неће о њој да размишљају, а

Млади сте колико верујете у себе

„Не постаје се стар због тога што се живело одређени број година, постаје се стар када смо напустили своје животне идеале. Године избирају нашу кожу – одрицање животних идеала набора нашу личност. Млади сте колико и ваша јетра, стари сте колико и ваше сумње. Млади сте онолико колико имате поверења у себе лично, млади сте онолико колико и ваша надања. Остаћете толико млади колико останете пријемчиви за све што је лепо и велико у животу, за све поруке природе, човека и бесконачности“, написао је још 1945. амерички генерал Мак Артур.

има смисла тек када постоје одређени животни циљеви, када се људи боре за њихово остваривање без обзира на препреке, има социолога који заступају становиште да знатан број пензионера одбија да се укључи у добровољни рад зарад уврежених друштвених предрасуда да се људска вредност не доказује радом већ сумом новца која се за њега добије.

Према речима Петра Манојловића, идејног творца поменутог пројекта, систем друштвених институција има пресудну важност за трасирање хуманих услова у којима новопензионисани треба да наставе своје активности, пошто се могућност за рад не окончава „испуњењем одређених година“. Полазници курса би искуством и сугестијама знатно допринели коначном обликовању програма, али би ова јединствена прилика за међусобну размену „туге и несналажења“ за сваког од њих понаособ била од посебне важности – чуло се на округлом столу.

Геронтолошко друштво Србије ће се латити, казао је његов председник проф. др Милош Немањић, мисионарске улоге и почети да обилази велике радне организације анимирајући их да се укључе у овај наум и својим радницима пруже шансу да се што безболније суоче с новонасталом збиљом.

Татјана Кришић

Како испунити дан

Сеансе ће, између осталог, бити посвећене: **измењеном материјалном положају после пензионисања, променама у здравственом статусу и спречавању тежих поремећаја, изменама менталног здравља, породичног и друштвеног статуса и међуљудских односа, систему институција од значаја за хуманизацију животних услова у старости, начинима испуњавања дана након пензионисања...**

и страхују од смрти; већина одбија да размишља о пензионисању док ради као да за њих то време неће никад доћи. Поједини аутори сматрају да је пензионисање најпогубније за оне који су обављали рутинске послове у администрацији и финансијским службама, док други мисле да оно најтеже пада особама које су током већег дела живота „играле важну друштвену улогу“ и своје „ја“ у потпуности поистоветиле с њом. И поред непоколебљивог уверења геронтолога да човеков живот

АКО СЕ СПРЕМАТЕ ЗА ИНВАЛИДСКУ КОМИСИЈУ

Обавезан велики печат

Странке доносе неверене Обрасце 1, па је накнадно отклањање тог пропуста велики терет за болесне и изнемогле, поред тога што одуговлачи поступак

Вероватно нема тегобнијег искуства него када болесни и немоћни дођу пред шалтер Пензијског фонда, па оду необављеног посла с поуком да морају доћи још који пут. Људи који раде на шалтерима београдске филијале Фонда ПИО готово свакодневно се суочавају са непрописно попуњеним захтевима за инвалидску пензију, а често је приложена медицинска документација недовољна за разматрање и давање валидне оцене првостепеног органа вештачења.

Најчешћи проблем је недостатак великог четвртастог печата сагласности надлежне медицине рада на Обрасцу 1, без којег није могуће доставити комплетне списе предмета надлежној комисији Фонда на разматрање. Тако се, због пропуста ординирајућег лекара, односно комисије дома здравља да упуте осигураника у надлежну медицину рада на оверу Обрасца 1, дешава да шалтерски службеник Фонда ПИО мора да врати странку, односно да је упуту у медицину рада.

А у велеграду све је далеко. За изнемогле и болесне то значи пут под ноге, или ангажовање укућана, рођака, пријатеља. Због тога, да бисте избегли непотребне шетње по шалтерима, нервозу и стрес, потрудите се најпре да прибавите неопходну медицинску и другу документацију на начин који је

прецизно назначен на полеђини захтева – образаца Фонда ПИО.

Као прво, Образац 1 мора имати печат сагласности лекарске комисије надлежне медицине рада. Друго, специјалистички налази, отпусне листе и остала неопходна медицинска документација мора бити достављена у оригиналу или копијама које је оверила искључиво надлежна медицинска установе или општина (копије медицинске документације не оверавају се на шалтерима Фонда ПИО). Значајан је сваки налаз који индицира губитак радне способности, а за оцену туђе неге и помоћи,

као и телесног оштећења, треба прибавити мишљење лекара о њиховом постојању.

Што се тиче остале документације – копије личне карте, радне, здравствене и војне књижице – она се може оверити на лицу места, на шалтеру Фонда, бесплатно.

Према речима Дејана Поповића, вишег сарадника претходног поступка за пријем захтева за инвалидску комисију Фонда, у пракси је уочен још један проблем. Лекарске комисије домова здравља упућују осигуранике да подносе захтеве за инвалидску комисију у филијали Фонда према седишту фирме у којој су запослени, а требало би их упућивати према месту пребивалишта. То значи да осигураници са пребивалиштем у општинама Нови Београд, Сурчин и Земун, ради лакшег и бржег остваривања права, захтеве треба да поднесу Служби филијале Београд, у Булевару уметности бр. 10, док осигураници са осталих београдских општина захтеве подносе у Филијали Фонда ПИО у Немањиној бр. 30.

Слободан Марсенић

Где по сагласност

Медицина рада у Дому здравља Савски венац надлежна је да даје сагласност на Обрасце 1 домова здравља Барајево, Вождовац, Лазаревац, Обреновац и Савски венац.

Медицина рада у Дому здравља Палилула надлежна је за домове здравља Гроцка, Звездара, Стари град, Сопот и Палилула.

Медицина рада Дома здравља Нови Београд даје сагласност на обрасце домова здравља Земун, Чукарица, Раковица, Врачар, Младеновац и Нови Београд.

ПОТПИСАНО ПРОШИРЕНО ДЕЈСТВО ОПШТЕГ КОЛЕКТИВНОГ УГОВОРА

Топли оброк и регрес (углавном) обавезни

Процене да ће нови акт од почетка 2009. увећати месечна примања радника за око 7.600 динара, али би најслабије плаћени опет могли да остану празних руку

После шестомесечног чекања, преговарања и усаглашавања, коначно је крајем прошле недеље Расим Љајић, министар рада и социјалне политике, потписао проширено дејство Општег колективног уговора (ОКУ), односно Одлуку о његовој обавезујућој примени на све послодавце на територији Републике.

Истовремено, председник Уједињених гранских синдиката „Независност“ Бранислав Чанак, председник Савеза самосталних синдиката Србије Љубисав Орбовић и председник Уније послодаваца Србије Стеван Аврамовић потписали су Анекс Општег колективног уговора којим су умањене неке будуће обавезе послодаваца (око регреса и топлог оброка) у односу на првобитни текст ОКУ.

Договорено је и да се овај акт примењује од 1. јануара 2009. године, да би у буџету могла да се планирају средства за ова издавања. Процене су да би сваки запослени на основу анекса уз

Општи колективни уговор требало да добије око 7.600 динара месечно. Али, за око чак 800.000 запослених с минималним или једва нешто вишим примањима

ни параф на овај акт, чини се, не мора да значи ишта пуније коверте.

– Ми смо сада сви у истом чамцу, без обзира на то да ли се ради о синдикатима, држави или послодавцима. Наш интерес није да велики број предузећа буде затворен и принуђен да отпушта раднике зато што не може да примењује одредбе Општег колективног уговора. Ми врло отворених очију посматрамо ситуацију и у складу с тим ћемо предузимати мере. С обзиром на то да 400.000 запослених прима „минималац“ који износи 13.500 динара, док исто толико добија нешто више од тог износа, до 20.000 динара (што је, уз све већи број отпуштених радника, велики проблем за земљу) и да ће њихови послодавци тешко моћи да исплате све што је предвиђено уговором, биће формирана посебна комисија

Шта је у Анексу

Најважнија измена односи се на накнаду за топли оброк и регрес за годишњи одмор. Првобитним текстом било је предвиђено да за исхрану радници добијају 20 одсто просечне месечне зараде у Републици, док је Анексом усвојено да та накнада износи 15 одсто. Регрес за годишњи одмор је требало да буде колико и просечна зарада, а сада је утврђен на њених 75 одсто.

Још једна измена односи се на то да се при утврђивању зарада за најједноставнији посао не узима у обзир основна цена рада, већ основна зарада.

Анексом је прецизиран и значај заштите на раду, тако што је наведено да ће послодавац раднику морати да исплаћује 65 одсто зараде уколико је посао обуставила инспекција „због тога што нису спроведене прописане мере безбедности и здравља на раду“, које су услов за обављање посла.

за утврђивање чињеница, па ће предузећа која не могу да поштују обавезе бити изузета од обавеза Општег колективног уговора. Каиш морамо да стежемо, јавну потрошњу да крешемо, администрација мора да буде смањена. То је пут ка постизању пуне стабилности у овој земљи – нагласио је министар Расим Љајић после потписивања одлуке о проширеном дејству, закључивши да је примарни циљ свих очување економске стабилности.

Влада од 26 чланова није најбоље решење, као ни парламент са 250 посланика, признао је министар Љајић и навео да би и плате у јавним предузећима морале да се смање:

– Властитим примером требало би показати шта треба да се чини у наредној години, јер тешко да ће Србија остати нетакнута кризом – нагласио је Љајић.

Председник УНС Стеван Аврамовић рекао је да Унија потписивањем уговора преузима обавезу према запосленима, а главни мотив за његово склапање била је социјално-економска стабилност у земљи. Аврамовић, који је и председавајући Социјално-економског савета, подсетио је да ће то тело пратити спровођење Општег колективног уговора.

Љубисав Орбовић, председник СССС, оценио је да су потписивањем проширеног дејства ОКУ сви запослени доведени у равноправан положај и да је дошло до правог социјалног дијалога.

Према речима Бранислава Чанка, председника Уједињених гранских синдиката „Независност“, потписивањем није завршен посао јер, како је истакао, Уговор је само почетак једног процеса.

– Радиће се са послодавцима и по оним стварима којих нема у Уговору, а то су неисплаћивање минималних плата, отпуштање по нахођењу послодавца и мобинг – казао је Чанак.

Према његовим речима, држава може да помогне да се ови проблеми отклањају

КО ШТИТИ ИНТЕРЕСЕ РАДНИКА У ПОЉОПРИВРЕДИ

Уз уговор, и бланко отказ

Само организовани радници могу да се изборе за своја права, па неки послодавци запосленима напредовање условљавају – изласком из синдиката

Ових дана, у сенци цене грејања земним гасом и ребаланса буџета Србије, остале су некако у запећку теме и проблеми јесење сетве, која је баш сада у завршној фази. Код нас, ипак, још важи она народна „како посејеш, тако ћеш и пожњети“, а потрошачка корпа грађана и пензионера наредне године ће, свакако, бити прави барометар свих пропуста из овогодишње сетве.

Климатски услови били су током већег дела октобра скоро оптимални, али сетва је постала изузетно скупа за пољопривреднике. Неке рачунице показују да су цене горива, ђубрива и семенског материјала скоро за 80 одсто више него у претходној сетви. С друге стране, и синдикати пољопривредне делатности истичу лошу финансијску ситуацију земљорадника, јер неки од њих још нису добили новац од продате пшенице (ни цена се још не зна), а није свима исплаћено ни оних обећаних 100 евра по хектару за регистровано пољопривредно газдинство – а они су на то рачунали. Наиме, први новац

који пољопривредници прихoduју јесте од продате пшенице и тада измирују пореске обавезе, спремају децу за школу и обнављају производњу.

У овакој ситуацији синдикати пољопривреде настоје да утичу на државу, односно Министарство пољопривреде, да би се поправили услови за пољопривредну производњу. Они позивају и паоре да се организују и да им у том послу дају подршку – без обзира на размимоилажења у ставовима приликом примене Закона о пољопривредном земљишту. Наиме, Савез самосталних синдиката Војводине у пољопривредној производњи штити интересе око 20.000 чланова у 162 пољопривредна предузећа и задруге широм Војводине. Они, такође, сматрају и да пољопривредне инспекције, а и друге институције државе, рецимо Пореска управа, морају

тако што ће њени инспектори озбиљније контролисати послодавце.

В. Анастасијевић

озбиљније да раде свој посао. Много предузећа већ годинама не уплаћује порезе и социјалне доприносе радницима, а нико из Пореске управе не реагује.

– Имамо средине где људи организују штрајкове због непоштовања колективних уговора и неисплаћивања зарада. Ми увек настојимо да разговарамо са послодавцем и да му укажемо и на проблеме радног времена (неплаћеног прековременог рада) и у вези са исплатом зарада. Међутим, они имају у рукама све, и новац, и Закон о раду, по коме могу да отпуштају раднике уз минимална ограничења. Чак, и када судови пресуде радне спорове у корист радника, послодавци их по другим основима отпуштају. Права и обавезе запослених и власника фирми у овом закону нису сразмерно распоређени – сматра председник Самосталног синдиката запослених у пољопривреди, прехрамбеној, дуванској индустрији, водопривреди и шумарству Војводине Јелена Чешљевић.

Компаније мултинационалне, права локална

Средином октобра на Палићу је одржана Прва конференција синдиката пољопривреде југоисточне Европе на којој су учествовали сви синдикати из бивших ју-република и из Мађарске. У разговорима о колективним уговорима, синдикатима у мултинационалним компанијама и другим питањима, синдикати су, према речима Јелене Чешљевић, открили да сви у региону болују од истих болести, а и да се мултинационалне компаније, када су права радника у питању, различито понашају у различитим државама. Договорено је да се размене и упореде закони о раду и колективни уговори да би се утврдили наступи у преговорима са послодавцима из мултинационалних компанија. Дакле, послодавци из „Кока-Коле“, „Филипа Мориса“, „Јапан Тобака“, „Агрокора“... могу у наредном периоду да очекују „тврђе“ преговоре са синдикатима пољопривредних радника из региона.

Према њеним речима, синдикат има пуно проблема са неким послодавцима у Војводини. Тако је, рецимо, власник „Витала“ Предраг Ранковић Пециони у уговору о раду предвидео да је основ за отказ већ то ако се радник помери и за један метар са радног места без писмене сагласности руководиоца, што је и примењивано. После неуспелих преговора са власником „Витала“, синдикат је покушао да заштити рад-

нике организовањем конференције за новинаре.

Код неких приватних послодаваца, наставља Јелена Чешљевић, примењују се и перфидни начини спречавања синдикалног организовања радника: запосленом се „објасни“ да би, као добар радник, добио боље радно место, али пошто је члан синдиката... Прича се и да неки послодавци, приликом запошљавања, од радника траже да потпишу бланко отказ који ће се активирати ако постану чланови било ког синдиката.

У „Виталу“ књижице за 230 радника

Због „реорганизације и рационализације пословања“ врбаске уљаре, власник „Витала“ најавио је отпуштање 230 радника. У тренутку приватизације у фабрици је радило око 1.060 прегалаца, а сада их је око 350. Углавном су отпуштени стари радници међу којима и велики број искусних мајстора. После првобитног ћутања, огласили су се сви локални синдикати, као и Покрајински синдикат пољопривреде, са захтевима да се у решавање овог проблема укључе локалне самоуправе и сви надлежни државни органи.

– Имамо и „Митросрем“ где послодавац неким потезима опструира рад синдиката и покушава да га угаси, па ћемо покренути судски спор да бисмо заштитили и свој статус и права радника. На крају, све ово полако наводи људе да схвате да без организованости тешко могу да се боре за своја права – закључује Јелена Чешљевић.

Мирослав Мектеровић

ЗАВРШЕН ПРВИ СУДСКИ СПОР ОКО ИМОВИНЕ РЕПУБЛИЧКОГ ФОНДА ПИО

Власништво Пензијског фонда

Поравнањем са Памучним комбинатом „Јумко“, нова зграда РХ центра у Врањској бањи припала ономе ко је у њу највише и улагао

Недовршена нова зграда Завода за рехабилитацију у Врањској бањи постала је прошлог месеца власништво Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање. Тиме је, одлуком Суда у Врању, завршен први од судских спорова које Пензијски фонд води о својој имовини, а њиме му је признато власништво над здањем у које је, својевремено, уложио више од 11 милиона евра.

Иначе, изградња новог Завода за дегенеративни реуматизам и посттравматска стања Врањска бања почела је још пре три деценије, и то тако што је Фонд новац упућивао на адресу старог завода који је формално био носилац изградње.

– Радови су несметано текли до 1983. када је већ постојећи завод, без претходне сагласности Пензијског фонда, пренео

Валеријан Кадијевић

према званичном средњем курсу Народне банке Србије који је важио 31. октобра 2007 – каже Валеријан Кадијевић, саветник директора Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање.

Пошто су 1989. сви радови стали, Месна заједница из Врањске бање је заједно са Заводом за рехабилитацију против Памучног комбината „Јумко“ пред Општинским судом у Врању покренула парнични поступак. У међувремену се и Пензијски фонд укључио у поступак за утврђивање права својине јер је у изградњу новог рехабилитационог завода уложио највише новца. На основу одлука управних одбора предузећа „Јумко“ из Врања и Фонда ПИО, због економичности поступка, постигнуто је поравнање.

– Фонд је „Јумку“ признао средства која је ово предузеће уложило у изградњу завода од 1983. до 1989, док је „Јумко“ заузврат Фонду признао право својине над овим објектом. Окончањем овог замршеног правног проблема остварују се циљеви које је усвојио Управни одбор Републичког фонда ПИО, односно стављање под капу Фонда свих непокретности које је он градио седамдесетих година 20. века – наглашава Кадијевић.

Татјана Кршић

Наменски за опоравак

– Републички фонд ПИО ангажуваће вештаке грађевинаре да сагледају у каквом је стању нови објекат Завода за рехабилитацију. На основу њиховог налаза и постојећег пројекта, израчунаће се колико је новца потребно да се он заврши. Наша је намера да он што пре „отвори врата“ за превенцију и рехабилитацију људи којима је то потребно, пошто је Фонд у његову изградњу наменски улагао новац – напомиње Кадијевић.

право својине на недовршеном објекту врањском „Јумку“ да га заврши и „кључеве у руке“ преда Фонду ПИО, а ради остваривања програма превенције инвалидности и рехабилитације радника, донетог својевремено на седници Скупштине Фонда. Од 1983. до 1989. године „Јумко“ је градио поменути објекат, али се, истовремено, обраћао Републичком фонду ПИО да и он учествује у суфинансирању завршетка изградње новог завода за рехабилитацију, што је Фонд и чинио исплаћујући „Јумку“ одговарајући новац. Фонд је за изградњу нове рехабилитационе куће у поменутом времену утрошио 11.292.164 евра,

БРАЧНОМ ПАРУ КОЈИ СТВАРАЛАЧКИ ТРОШИ ПЕНЗИОНЕРСКЕ ДАНЕ

МИРИС ДУЊА И ПРОШЛОСТИ

Око изложбе у рестаурираној кући од 300 лета, Трифун и Ружица Андрић настоје да мобилишу туристичке капацитете села на падинама Фрушке горе, на првом месту здраву храну и културну баштину

Развијати сеоски туризам у селу које није ни на мапи учтано и до кога не води ниједна аутобуска линија, које има „најсавременију фабрику воде“ али не и водовод, у коме је 70 одсто старачких домаћинстава, заиста личи на праву утопију. Срећом, има и оних који пркосе утопији, попут Трифуна и Ружице Андрић, временског брачног пара из ове сремске завити на јужним падинама Фрушке горе, недалеко од бањског места Врдник, 35 километара од Новог Сада. Отварањем Етнокуће „Јазак“ пре пет година, Андрићи су се ухватили у коштац са проблемима непримереним пензионерском добу, али им енергија не мањка углавном због тога што су убеђени да је будућност овог села управо у туризму.

То се, пре свега, односи на госпа Ружу, отреситу домаћицу чија је свака реч кристално јас-

на, одавно промишљена и добро упакована. Пошто гос'н Трифун није био код куће не знамо да ли је и он такав, али верујемо на реч његовој жени да има златне руке и „хиљаду заната“, док је она, „из авиона се види“, више за услуживање гостију и контакте с јавношћу. По струци економиста, радила је у Руми као контролор у пошти, а већ 12 година је у пензији. Када је оперисала срце и полипе на гласним жицама, схватила је да је ђаво одн'о шалу и главом без обзира побегла у здравију средину.

– Овде смо купили окућницу и кућу стару више од 300 година, с нешто млађим помоћним зградама – прича домаћица. – Пројекат обнове урадио је етнолог из Завода за заштиту споменика културе из Сремске Митровице, па је и стална поставка предмета из друге половине 19. века урађена по музејским принципима. За то нам је Покрајински завод за културу одобрио скромна средства, на чему смо му веома захвални, док конзервацију радимо сами под стручним надзором архитектке конзерватора из Завода. Обнављамо фасаду и мењамо кров, тако да ћемо главној згради, вајату, качари, котобањи и осталим објектима продужити век за једно 50 година.

Спаваћа соба са старинским дрвеним креветима, руком рађеним ћилимима и завесама, ормаром на коме стоје тегле слатка и дуње жуте, кухиња са зиданим шпоретом, разбојем, лавором и везеним пешкиром за руке, остава са оклагјама, чабрицама, преслицама, сукненим торбицама и још вазда тога што мирише на прошла времена, дугачак сто са клупама у још дужој соби за пријем гостију, пространа веранда

дебелих зидова са великим отворима у које се удобно сместило цвеће, дубоко травнато двориште са обавезним зиданим сачом и роштиљом... све је то на располагању појединцима или групама којима домаћини топло препоручују да се пре доласка најаве да се не би сударили са другим намерницима.

Један део села Јазак има бунаре, хидрофоре и купатила, други нема. Андрићи немају, а не могу ни да „прекрајају“ кућу стару три века да би испунили санитарно-техничке услове, па тако своју гостинску собу немају право да нуде за преноћиште. Остаје им изложбена поставка из које произилази све остало. Да чујемо од госпа Руже шта је то све:

– Сви смо ми овде повезани и ја госте усмеравам ка домаћинствима која имају преноћиште. А онда су им на располагању ликовне колоније, песничке вечери, промоције културне баштине, различита такмичења, две туристичке манифестације које сам осмислила „Мајпан“, за 1. мај, и „Јесен иде, дуњо моја, кукурузи већ су зрели“, првог викенда у октобру. Имамо и једину сеоску издавачко-књижевну задругу „Другари“,

Ништа без интернета

– У сарадњи са Покрајинским секретаријатом за рад и запошљавање – открива нам домаћица – укључујемо наше жене у обуку за рачунаре, да би направиле сајтове и рекламирале своју робу путем интернета. Ми морамо да идемо укорак с временом, односно да робу производимо на старински, али да је пласирамо на савремен начин.

културно-уметничко, спортско и ловачко друштво...

Госпа Ружа се најбоље осећа на терену здраве хране за коју је убеђена да је највећа шанса Јаска; то је и њена шанса да поправи пензију од око 20.000 динара тако што гостима на дегустацију и конзумацију нуди сопствене пољопривредне производе, али то баш не иде тако глатко, што уме да је наљути.

– У сеоском туризму нашли смо допунску делатност, али Пореска управа и Закон о туризму још не знају у коју категорију да нас сврстају. Пошто имамо земљу, регистровани смо и као пољопривредно домаћинство и по том основу већ плаћамо порез држави. А они на све то, зато што ћемо да продајемо свој кромпир, своје вино и ракију, јаја, сир, месо, кобасице, чварке, воће и поврће, резанце, пекмез... траже да будемо укључени и у ПДВ и да имамо фискалну касу. Сувише смо стари да бисмо ишли на пијацу, тако да те производе морамо да продајемо у свом домаћинству. То се не односи само на нас, него и на већину житеља села.

Следи прво питање: „Па, како онда радите?“ Стиже први одговор: „Па, на црно!“

А санитарна инспекција, питамо. Стиже други одговор:

– Ветеринари обавезно прегледају сир и месо, јаја нисам носила. А кад наше жене сир носе на продају у Нови Сад, Руму и Митровицу, морају да имају бели мантил и мараму, узимају им брисеве, гребу испод ноктију... Упорно покушававам да их убедим да због географског подручја заштите сир, може и бренд да се направи.

Госпа Ружа је апсолутно убеђена у конкурентност здраве јазачке хране, што због идеалне надморске висине као код Врњачке Бање, око 220 метара, што због 260 сунчаних дана у години погодних за развој воћарства и виноградарства, што због чистог ваздуха лишеног индустријског смога, што због стајског ђубрива којим сељаци све више замењују скупо вештачко. На ту тему непрестано анимира окружење и – успева.

– У почетку су жене биле неповерљиве, али кад су за прве моје „Дане дуња“ изнеле свој мед, колачиће, јабуке, грожђе, дуње... и кад су осетиле паре у џепу, схватиле су да треба да сарађују, јер ја не наплаћујем тезге које оне поставе у дворишту моје Етнокуће. Ево, већ имамо домаћице које су набавиле пастеризаторе за храну без конзерванса, а стигла је и понуда од Пољопривредног факултета у Новом Саду за мини сушаре за кајсије које овде одлично успе-

вају. О дуњама да не говорим, то су оне старе сорте отпорне на болести изазване бомбардовањем НАТО и које миришу на ормару до маја – објашњава нам госпа Ружа.

Може ли се живети од сеоског туризма, питамо за растанак.

Одговор је муњевит:

– Може, може, под условом да се жене дигну са столице и да престану да гледају оне силне серије и репризе до три сата. С друге стране, локална заједница би требало да схвати колико ми вредимо и колико се трудимо, колико анимирамо сеоска домаћинства да промене начин размишљања. Ја сам, рецимо, присутна на свим сајмовима туризма, едукацијама, семинарима, пуно путујем, пуно промовишем, пре свега здраву храну и културну баштину. Прошле године сам, са Факултетом из Новог Сада, департаман за географију и туризам, била на шестодневној екскурзији по Словенији и тамо сам снимила тај модел комплетне породице запослене у сопственом домаћинству.

Ипак мора још једно питање: Ко ће да наследи Етнокућу „Јазак“?

– Ни наш син, ни наша кћерка, него унуци Небојша и Бранислав. Они похађају Туристичку школу у Пећинцима и на прави начин се спремају да примене словеначко искуство.

Радмила Таминџић

Ружица радо показује гостима Етнокућу „Јазак“

ОД НЕСАНИЦЕ ПАТИ ТРЕЋИНА СТАНОВНИКА НА ЗЕМЉИ

Мучно чекање јутра

Ако немате квалитетан сан и то траје дуже од три седмице, ваљало би да се обратите лекару да би се установио узрок овог поремећаја

Ако легнете у постељу и не можете одмах да заспите, ако спавате „на рате“, односно будите се више пута у току ноћи или већ у пет изјутра имате „отворене очи“, значи да патите од – несанице (инсомније). Стручњаци процењују да у Србији бар 50 одсто здравих особа има повремену несаницу, док од 15 до 20 одсто одраслих пати од хроничног неспавања које може да погорша многе психичке и хроничне болести.

– Трећина људи у свету пати од несанице. Она се јавља и изоловано, као болест, мада ретко, али је најчешће последица неког другог обољења. Све озбиљне дијагнозе имају за пратиоца поремећен сан, а неквалитетно спавање није проузроковано једино менталним поремећајима, премда од несанице углавном пате депресивни људи – каже проф. др Мирослава Јашовић-Гашић, ди-

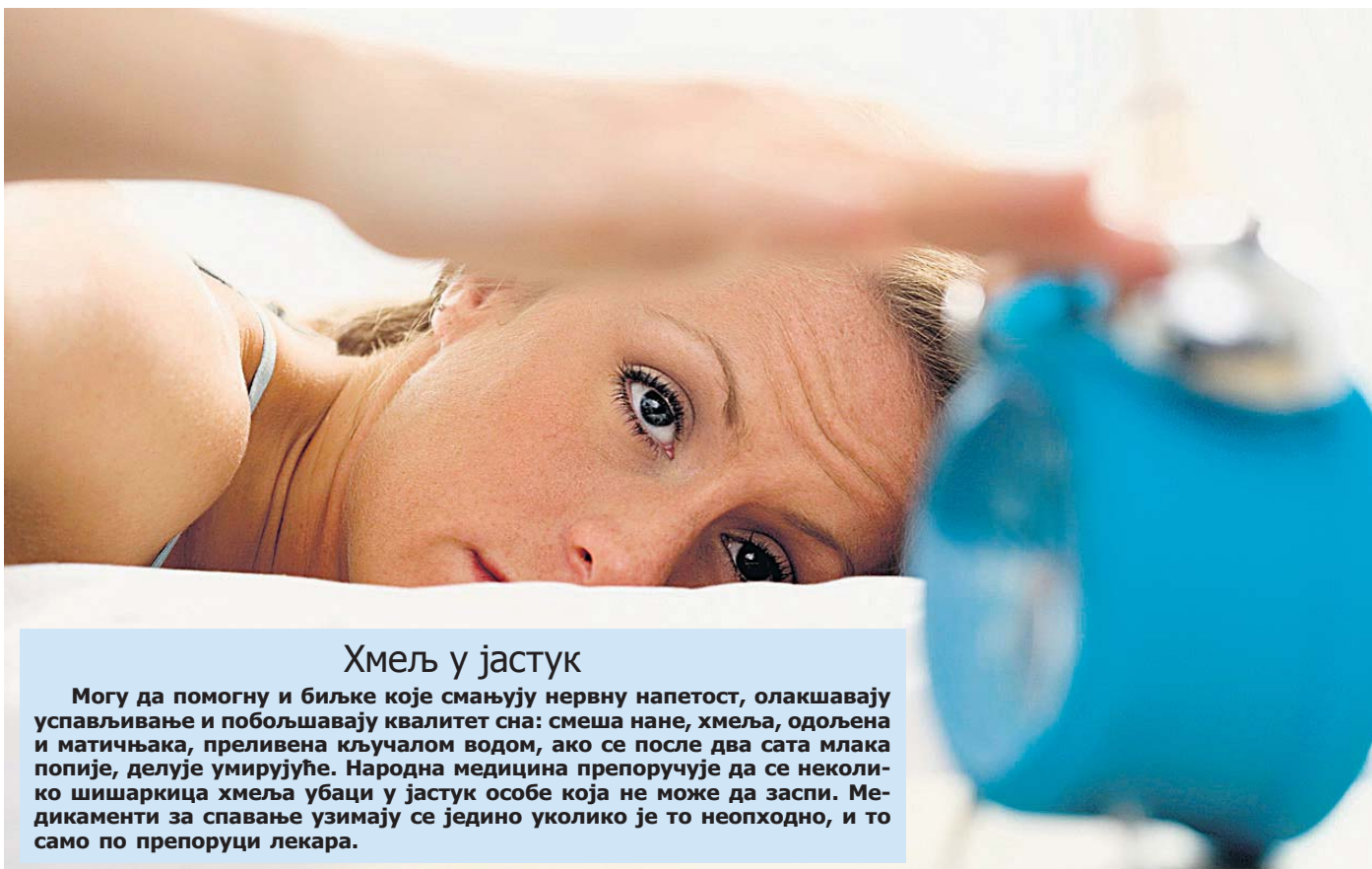
Мирослава Јашовић-Гашић

ректор Института за психијатрију Клиничког центра Србије.

Несаница је, према речима др Гашић, први сигнал да се нешто дешава у организму. Особа која има овај проблем требало би да се обрати лекару да би он пронашао узрок њеног поре-

мењеног сна. Лечењем основног обољења, истовремено се отклања и инсомнија.

– У случајевима када се несаница јавља као изоловано обољење покушавамо да је решимо тако што људима с неквалитетним спавањем препоручујемо да пре одласка у кревет иду у кратку шетњу, да попију мало млека, односно прибегавамо прописивању хигијенско-дијететског режима. За увођење одређених лекова као терапије одлучујемо се тек на крају, онда када су они заиста неопходни. Најпре су то били барбитурати, а данас се прописују бензодиазепини и небензодиазепини. Пошто бензодиазепини стварају зависност, настојимо да их пацијент, ако се

Хмељ у јастук

Могу да помогну и биљке које смањују нервну напетост, олакшавају успављивање и побољшавају квалитет сна: смеша нане, хмеља, одољена и матичњака, преливена кључалом водом, ако се после два сата млека попије, делује умирујуће. Народна медицина препоручује да се неколико шишаркица хмеља убаци у јастук особе која не може да заспи. Медикаменти за спавање узимају се једино уколико је то неопходно, и то само по препоруци лекара.

Бројте уназад

У постељу се леже опуштено, саветују стручњаци: онај ко унапред стрепи да неће моћи да заспи – највероватније ће се уверити да је у праву. Непрекидно размишљање о несаници довољно је узнемиравајуће да је и изазове. Да бисте се опустили, од помоћи може да буде умирујућа активност пре одласка у постељу, рецимо кратка шетња пола сата пре спавања или слушање класичне музике.

Кажу и да дневни биланс и план могу да помогну у опуштању: белешка о догађајима у дану који измиче и распоред сутрашњих обавеза могу да спрече да вам „бистрење“ о томе поремети сан. Не једите тешку храну, не „смирујте“ се алкохолом уочи спавања, а избегавајте и кофеин, који се налази не само у кафи већ и у газираним пићима, врућој чоколади, чају...

Ако све то не помогне, покушајте мали трик: уместо да бројите овце, одбројавајте од 100 – уназад; кажу да то захтева концентрацију која ће вас заморити.

Уколико све ово не буде од користи, немојте се залуд превртати по постељи: устаните, истуширајте се јер млаз топле воде опушта, или, једноставно, урадите нешто што одавно нисте стигли и уморите се да бисте лакше заспали.

лечи само несаница, не користи дуже – напомиње саговорница.

Др Гашић објашњава да поремећај сна може да буде и краткотрајан, јасних узрока, и да спонтано прође:

– Постоје сензитивне особе које кад доживе неку непријатност у току дана не могу да заспе. Губитак драгих особа такође доводи до неквалитетног спавања, а и мењање временских зона након путовања већини не дозвољава да утону у сан када оду на починак. Заправо, ми још не знамо зашто спавамо, уврежено је мишљење да то чинимо зарад комплетне психофизичке регенерације. Има људи којима је довољно да спавају два-

три сата да би били орни за све активности које их чекају, то су такозвани кратки спавачи, а има и оних којима је потребно много „сневања“ и они се зову „дуги спавачи“.

Иначе, несаница као неизбежну пратиљу има хроничну прекомерну дневнуспаност. Уз то, постоји спавање које не одмара спавача јер се буди сав сломљен, мада је то обично пролазна несаница као последица стреса или нездравог начина живота.

Др Мирослава Јашовић-Гашић подсећа да најдуже спавају бебе – 20 сати, пошто се у току ноћи њихове ћелије умножавају, малишани спавају око 12 сати, одрасли од седам до осам часова, док остарели спавају краће од шест сати. При том одрасли спавају једнократно, а деца и времешни људи с прекидима.

Да бисте били орни за свакодневицу, поготово ову нимало ружичасту, неопходан вам је квалитетан сан. Јер, наспавана особа лакше савладава све препреке на животной стази, постиже много боље резултате на послу, љубазнија је, духовитија, има лепшу боју коже... И, што је најважније, може да предупреди ризик од срчаних и других обољења. Стога, ако не спадате међу особе с краткотрајном несаницом која обично траје од три дана до три седмице, већ сте у групи оних с дуготрајном хроничном несаницом, ваш организам захтева детаљан медицински преглед: отуд је потребно да се што пре обратите лекару да бисте прекинули патње „гледања у плафон“ и угрожавања властитог здравља.

И, како каже наш нобеловац Иво Андрић: „Сва искушења, сва испаштања и све патње у животу могу се мерити снагом и дужином несанице која их прати. Јер дан није њихово право подручје. Дан је само бела хартија на којој се све бележи и испишује, а рачун се плаћа ноћу, на великим, мрачним и врелим пољима несанице...“

Татјана Кршић

Тражени медицинари

Занимање агента осигурања најатрактивније је у атару Кикинде, Сенте, Аде, Кањиге, Чоке и Новог Кнежевца, који покрива кикиндска Филијала Националне службе за запошљавање. Ипак, међу најтраженијим радницима су они медицинске струке –

Најлакше до радног места

лекари, медицински техничари и фармацеути. На овом подручју, где је на евиденцији незапослених више од 15.000 лица, потражња је велика и за појединим занимањима грађевинске струке.

С. З.

Све успешније лечење рака

Захваљујући новим „паметним“ лековима, индивидуалној терапији и, пре свега, раном откривању, у свету је данас око 25 милиона људи који су преживели рак, саопштено је на недавно одржаном Европском конгресу онколога у Стокхолму. То је чак пет пута више него пре 30 година, а предвиђа се да ће број преживелих од ове опаке болести бити и већи с обзиром на очекивана открића у области фармакологије.

Из тог извора вода тече вековима, ми смо је само донели на ваш сто.

ПОУКЕ СА ИНТЕРНЕТА

Апотека из природе

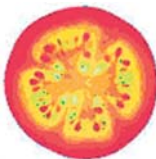
Кажу да је Бог прво раздвојио слану и слатку воду, створио земљу, посадио биљке, створио животиње и рибе... и све то пре него што је створио човека. Он је створио све што нам је потребно пре него што смо се ми и родили.

Ми ипак споро схватамо да нам је Бог оставио јасне знакове шта је добро и за које органе у нашем телу!

Пресечена шаргарепа личи на људско око. Зеница, ирис и зракасте линије изгледају баш као људско око... И, да, наука потврђује да шаргарепа знатно побољшава очни проток крви и функције ока.

Парадајз има четири коморе и црвен је. Срце је црвено и има четири коморе. Сва истраживања показују да парадајз заправо јесте чиста храна за крв и срце.

Грожђе виси као грозд који личи на срце. Свако зрно је налик крвној ћелији, а истраживања данас показују да је грожђе храна за значајну ревитализацију срца и крвотока.

Орах изгледа као мали мозак. Има леву и десну хемисферу, горње и доње церебелуме. Чак су и боре и увијања као нео-кортекс. Познато је да орах помаже у развоју више од 30 неуротрансмитера за мождане функције.

Пасуљ који је скоро идентичан бубрегу, заправо лечи и поспешује функције бубрега.

Целер и бок чој (кинеска блитва) подсећају на кости. Ове намирнице нарочито јачају кости. Кости имају 23 одсто натријума, као и ове намирнице. Ако не унесите довољно натријума у организам, тело га узима из костију, чинећи их на тај

начин слабијима. Ова храна надокнађује потребе скелетног система.

Плави патлиџан, авокадо и крушке побољшавају здравље жена и функције материце и грлића – они заправо и личе на ове органе. Истраживања показују да када жена једе по један авокадо недељно, хормони су јој избалансирани, смањује се прекомерна тежина у трудноћи и спречава рак грлића материце. И пазите сад ово! Потребно је тачно девет месеци да један авокадо сазри од цвета до зрелог плода. Постоји више од 14.000 фотолитичких хемијских састојака у сваком од ових плодова, од којих је наука проучила и именовала тек 141.

Смокве су пуне семења и висе у пару када расту. Смокве повећавају мобилност мушке сперме и повећавају број сперматозоида и на тај начин смањују мушку стерилност.

Поморанце, грејпфрут и остали цитруси личе на млечне жлезде код жена и заправо побољшавају здравље груди и проток лимфе у груди и из њих.

Црни лук личи на ћелије тела. Данашња истраживања показују да црни лук одстрањује отпадне материје из свих ћелија тела.

Може чак да произведе и сузе које перу епителне слојеве у очима. Његов сарадник бели лук такође елиминише отпадне материје и опасне слободне радикале из тела.

Сладак кромпир личи на панкреас и заправо регулише гликемички индекс код дијабетичара.

Маслине помажу код здравља и побољшавају функцију јајника.

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Имамо ми ланце

Веле да ће нам доћи велики трговци којима, канда, нико није рекао да смо упетљани у кредите и трошкове ко пиле у кучине, и да за нове немамо од чега

Опрости, чедо моје, што те под старе дане лажем! Ко ме је теро да поверујем у оних хиљаду евра бесплатних акција па да ти обећам пола кад будеш догодине обилазила европске градове. Ја те паре нећу видети, а и ви млади побелећете чекајући белу шенгенску листу! У обећања политичара, а нарочито оног што у овој Србији руководи свим и свачим, уздају се само деца и старци. Намагарчише вас на рачун путовања, нама обећаше и повишице, и просек... Ко је шта тачно обећавао пре неколико месеци, не сећају се ни они, а ни ја.

Они су то, знам, из љубави према народу говорили све оно што би ми и волели да чујемо. Није ни њима после било лако да то порекну. И тешко би они то поднели, онако у души, да се није умешала ова светска криза. Нису они њу у почетку признавали, јер су у првих 100 дана постигли више него претходници за неколико година.

И таман да им поверујемо да нама ни тај други талас не може ништа, јер је Србија скрајнута од свег напретка што се у свету, а нарочито у Европи догађа па је логично да је ни криза неће погодити, кад почеше да се по новинама и телевизији 'ватају баш за њу! Те „ми бисмо то сигурно успели само да није наишла ова криза“, „ова ће криза мало успорити, али не и зауставити наш развој“, „у 2009. ћемо постићи што смо планирали у овој“...

А ми смо, лаковерни старци, пре тога сабирали потребе за огрев, зимницу, лекове, па и славе, и све то одузимали од оних пара које обећаше да ћемо добити. Могле су поред мене пролазити све нове и нове агенције за процену вредности НИС-а, веровала бих да се те зверке купују због развоја туризма, да се Нафтагас опет процењује не да се неком дотури велика провизија, него да дотекне за оних хиљаду евра бесплатних акција.

Али, није кум Стева наиван ко ја. Кад је неко вече узо да ме пропитује

о мерцедесу, пежоу и другим аутима и фабрикама ди се они производе, нисам знала шта му је на уму. Та нисам никад ни терала кола, а камоли да знам нешто о њиховој производњи. Да опада, таман колико и продаја, сазнала сам од кума. И да Фијат од својих шест фабрика у Италији затвара чак четири, и отпушта раднике. Није ми било јасно што ондак улаже у нашу Заставу, ал' ми је кум Стева реко да то наша држава улаже преко двеста милиона евра, а не Италијани. И да ту није јасно ни шта ће бити с радницима, ни 'оће л' те уложене паре икад бити и враћене држави.

Нешто се мислим, љуби те баба, да ће и ту стићи светска криза и да ће се од тог посла слабо ко овајдити. Додуше, нисам још чула да се мора бирати између Фијата и повишице пензија! То ваљда само говоре за Коридор 10, због кога, као пута у светлу будућност, треба да се одрекнемо повећања пензија. Та, навикли смо ми да нам узимају. Поготово сад кад се и тај Монетарни фонд окомио на пензије...

Баш сам се зачудила кад сам чула да ће нам у Србију доћи велики трговински ланци из Европе, да саграде своје робне куће. Њима, канда, нико није рекао да ми већ имамо своје ланце, да смо упетљани у кредите и трошкове

ко пиле у кучине, и да за нове немамо од чега. Ето, чедо моје, прича Милеса како је удружење потрошача објавило да првих 100 дана ове владе сваку породицу кошта 200 евра. За толико је, кажу, набубрила потрошачка корпа од маја. Није, љуби те баба, у њој више производа, него се цене подгојиле. Монополистима, мада није доказано да их код нас има, никад доста профита.

Председник, након потписаног помирења, говори о штедњи. Нама говори!

Као да ми одавно не штедимо – принудно, и као да не видимо расипништво „одозго“.

Нама ће да замрзну пензије, предлаже гувернер, као и плате запосленима; треба смањити непродуктивну радну снагу у јавном сектору, каже други политичар у новине! А да ће пре замрзавања смањити плате директорима тих предузећа, и примања за њихове управне одборе, да ће скресати функционерске плате и додатке и умањити погодности онима на власти, то још нигде, љуби те баба, нисам прочитала.

Унука Ика

DA LI ŽIVITE SAMI?

ASISTEL
DUGME KOJE ČUVA ŽIVOT

Mi pružamo svu pomoć koja je potrebna da biste živeli upravo tamo gde Vam je najprikladnije, u svojim domovima. Mi smo tu da Vam pomognemo da se Vi i Vaši najdraži osećate sigurno.

Tel: 011/3282 020, 0700/200 700, Mob: 062/8200 700, 064/0200 700

ВРТЛОГ СА ВОЛСТРИТА ПОГОДИО ПЕНЗИЈЕ ШИРОМ СВЕТА

Криза глобална, штете локалне

Док се код нас одлажу обећане повишице, другде су удари такође директни: смањивање вредности улога, па чак и национализација приватних пензијских фондова

Стари клише, испод кога су непријатне реалности – да у свакој кризи, без обзира на то којим поводима и на којим меридијанима избије, најгоре пролазе пензионери, добија ових дана нове потврде. Вртлог финансијских невоља који се подигао с Волстрита није поштедео никога: са неверицом, која је потом прерасла у егзистенцијалну бригу, топлеење инвестиција које је требало да им донесу сигурност у старим данима, најпре су гледали Американци, а онда и садашњи и будући пензионери у остатку света.

Фондови у које су Американци улагали за пензије изгубили су – писали смо о томе још на почетку ове кризе – ни мање ни више него две хиљаде милијарди долара (да би се та свота разумела, навешћемо да укупна нова вредност која се за годину дана створи у Србији, дакле наш бруто национални производ, не премашује 35 милијарди долара).

У Великој Британији, у току ове године инвестиције пензијских фондова изгубиле су 28 одсто вредности. У источној Европи, у заиста великим финансијским невољама које не могу а да не изврше удар на пензијске фондове, нашли су се најпре Украјина, а затим и нове чланице Европске уније: балтичке државе Естонија и Литванија, а потом и наш први сусед Мађарска.

Драме због пада форинте

Тамо су, иначе, симптоми веома слични нашим: грађани су узели превише кредита (за станове, аутомобиле, технику) индексираних у страним валутама (евро, швајцарски франак, па чак и јапански јен), коцкајући се да ће форинта (Мађарска је још далеко од уласка у евро-зону) бити стабилна. Али кад је почела кредитна оскудица, форинта је за неколико дана девалвирала 20 одсто, што је изазвало ланчану реакцију у којој је, поред опште узнемирености, и доста личних драма.

Избор Барака Обаме за новог америчког председника имао је само благо, дакле недовољно дејство на смиривање берзанске нервозе, између осталог и

зато што, упркос томе што се то сматра добром вешћу, он на дужност ступа тек 20. јануара, што значи да своје потезе може само да најављује, али не и да реализује. А дотле, треба преживети, с обзиром на то да се глобалне последице финансијске кризе највише осећају – локално.

Код нас, то је притисак Међународног монетарног фонда да влада одустане од обећаног повећања пензија, или да за целу идућу годину замрзне плате које се намирују из буџета. Тешко је одмерити шта је политички деликатније, али и само суочавање с тим избором показује да од глобалне финансијске олује нема заклона.

Кад је о пензијама реч, најзанимљивији обрт се десио далеко од нас, у Аргентини. Док су, наиме, владе развијеног света (мање или више привремено) национализовале банке и друге посрнуле финансијске куће, лево оријентисана влада у Буенос Ајресу, суочена са празном касом на једној, а великим обавезама на другој страни, одлучила је да национализује – приватне пензијске фондове.

Посегла је за привлачним колачем. После реформског захвата конзервативног председника Карлоса Менема из 1994, када је, уз државни пензијски систем, активиран и „други стуб“, приватни фондови, омогућавајући избор начина штедње за старе дане, запослени су се масовно окренули новој опцији, пошто је државни систем био климав и углавном непоуздан. До сада је отворено близу десет милиона индивидуалних пензијских рачуна на којима је средином октобра било око 30 милијарди долара. Верно државном пензијском систему остало је тек нешто више од 15 одсто запослених.

Левичарска реторика

Национализацију ових приватних фондова аргентинска председница Кристина Фернандез је објаснила типично левичарском реториком, коју су многи у Аргентини разумели само као политичку демагогију: „Земље Г-8 штите своје банке, а ми штитимо своје запослене и пензионере“, рекла је објављујући 21. октобра ову меру.

Наравно, главна страховања су да ће влада контролу над великим пензионерским новцем искористити за друге сврхе, а не за „заштиту запослених и пензионера“. Земља, наиме, има изузетно лош рејтинг у очима страних инвеститора, њене обвезнице мало ко хоће да купује, а и кад то чини – попут Венецуеле коју води такође левичарски оријентисан председник Уго Моралес – онда испоставља астрономске каматне захтеве.

Национализација пензија ушла је у парламентарну процедуру, са готово извесним (позитивним) исходом, док критичари указују да је ово опасан покушај да се време врати уназад. Током деведесетих година прошлог века пензијске реформе које су, на начин сличан аргентинском, комбиновале државни и приватни „стуб“, предузела је, наиме, већина земаља Латинске Америке, док су Мексико и Чиле отишли најдаље, потпуно елиминишући државне фондове и препустивши све приватним.

Мимо Аргентине и Латинске Америке, док се удари финансијске кризе на пензијске фондове анализирају или тек очекују, као утешном се истиче чињеница да финансијска тржишта редовно пролазе кроз цикличне успоне и падове. Али, по свему судећи, ова финансијска олуја, чак и ако релативно брзо прође, оставиће штету за чије ће отклањање бити потребно дуже време.

Милан Бекин

Плате на лед и у Хрватској

Хрватски пензијски фонд почео је пре неколико дана да исплаћује деветомесечну разлику за увећане пензије појединим категоријама пензионера, пензионисаних после 1. јануара 1999. године. Наиме, изменама Закона о мировинском осигурању, од 1. јануара ове године увећане су пензије око 53.000 корисника привремене старосне пензије да би им се, тиме, смањило трајно умањење због ранијег пензионисања.

Ванредним повећањем увећана су примања и 11.500 корисника најнижих пензија, као и око 3.000 инвалидских пензионера који су пензионисани због професионалне неспособности настале у време запослења; за ове последње процењивало се да ће им изузетно ниске пензије, просека до 120 евра, бити увећане за 48 процената.

И, док Мировински фонд Хрватске обавештава о почетку исплате ових пензионерских повишица, хрватски премијер Иво Санадер предлаже социјалним партнерима – замрзавање плата на годину дана!

Да би се превладала криза која све више погађа и Хрватску, објаснио је Санадер, „у 2009. одгађамо раст свих плата, не само буџетских корисника већ и у локалној самоуправи и у привреди; Влада почиње штедети, нема никаквих дарова за Божић у државном и јавном сектору, режимо и трошкове репрезентације“.

Ако мере штедње буду делотворне, на јесен идуће године, рекао је још хрватски премијер, могло би да се разговара и договора раст плата у наредне три године.

Исток се празни

Забрињавајуће старење Европљана најизраженије је на истоку континента, у Пољској, Румунији, Бугарској, Чешкој, Словачкој и Мађарској.

Једна немачка студија упозорава да ће удаљене области ускоро бити потпуно празне, указујући да Западноевропљани живе и зарађују боље. Тако запослени у Француској, Белгији, Холандији и Луксембургу сваког месеца у кућу доносе најмање од 1.200 до 1.500 евра, у Бугарској је најнижа граница зараде – 92 евра. У Пољској и Чешкој је нешто боље, јер се у овим земљама месечно не зарађује испод 240 (Пољска) и 280 евра (Чешка).

Али, жене у целој ЕУ још за исти посао добију у просеку готово 16 одсто ниже наднице од мушкараца, па је лако закључити зашто се не одлучују да прошире породице и зашто „бела куга“ прети и остатку Европе.

На драматичну ситуацију са старењем нације упозоравају и у Ве-

ликој Британији.

Недавно су објављени подаци да је, први пут у

историји ове земље, број старијих од 65 година већи од броја млађих од 16 година. Спас се види у популацију имиграната, у којој се рађа више деце. На британском тлу, само у току прошле године, свака четврта беба била је – беба имиграната.

С. Р.

AGENCIJA GARDIJANSS

Požeška 41, I sprat. Banovo Brdo
011/3547-003 064/117-80-66

REGISTRACIJA VOZILA -

PRENOS VLASNIŠTVA -

KUPOPRODAJNI UGOVORI -

DOLAZIMO PO DOKUMENTA -

PLAĆANJE NA VIŠE RATA

RADNO VREME

PON - PET 08-20h

SUB 09-14h

Топла и пријатна атмосфера за стварање и дружење

Радови изложени у Геронтолошком центру

КЛУБ МУЛТИПЛЕ СКЛЕРОЗЕ У КЊАЖЕВЦУ

Рад у НОВОМ простору

Град у коме особе са инвалидитетом могу самостално да се крећу, захваљујући обореним ивичњацама на пешачким прелазима

Књажевачки клуб мултипле склерозе, који делује у оквиру Међуопштинске организације у Зајечару и окупља све особе са инвалидитетом на територији општине, добио је, захваљујући локалној самоуправи и Центру за социјални рад, нове просторије за рад, састанке, семинаре, трибине, радионице и дружење чланова.

Према речима председника клуба дипл. инж. Драгана Стојановића, у настојању да Књажевац буде град у коме особе са инвалидитетом имају једнаке услове за живот као и други грађани и да могу самостално да се крећу, изграђени су оборени ивичњаци на пешачким прелазима, а у главној улици је обележено пет паркинг места, резервисаних за возила особа са инвалидитетом; недостаје још једно возило за организован превоз.

МС клуб оболелима обезбеђује неопходне лекове, ортопедска помагала, посредује при остваривању бенефиција на бањско лечење и рехабилитацију, повлашћену вожњу...

Ове године добио је средства од Министарства за рад и социјалну политику за организовање дружења, за трибине, излете, као и радионице где се окупљају чланови и праве разне предмете народне радиности, икебане, чарапе, везове, бижутерију, постељину, јакне, као и слике. Чланови удружења су у октобру изложили радове у Геронтолошком центру у Књажевцу, а изложба је привукла интересовање великог броја суграђана.

Одлука да се по општинама тимочког региона формирају МС клубови показала се оправданом. Јер, људима који болују од ове засад неизлечиве болести омогућено је да дане проводе у топлим просторијама и хуманој атмосфери дружења. У радионицама, према способностима, могу да израде разне предмете, што им на тај начин битно побољшава квалитет живота.

Д. Ђорђевић

Космајци одушевили игром и кондицијом

Са солисткињом и хором сви певали

У ГЕРОНТОЛОШКОМ ЦЕНТРУ БЕОГРАД

За младе духом – нема препрека

У препуној сали Дома за старе на Бежанијској коси, почетком новембра, када су одржане овогодишње завршне свечаности „Месеца солидарности са старима“, свим посетиоцима и учесницима најважније је било то што су се одлично дружили и забавили. Најстарији суграђани су вршњацима у публици показали да године нису препрека да певају, играју, рецитују, глуме, а они који су били у публици здушно су их у свему пратили и подржавали.

Додељене су и дипломе и захвалнице најуспешнијим клубовима и појединцима за такмичења у шаху, доминама, пикаду, укупном пласману. За најбољи у укупном пласману проглашен је клуб из Обреновца, друго место припало је раковичком, а треће младеновачком клубу.

Најбољи шахиста је Љубинко Кијевчанин, из клуба „Др Михаило Ступар 2“, пикадо је најбоље играо Живојин Срећковић из Обреновца, док је у игри домина ове године највештији био Живадин Шундић, из клуба „Петар Драпшин“. Подељено је још много диплома и захвалница за рад, пожртвованост и хуманост појединцима, центрима за социјални рад, клубовима и социјалним радницима које су уручили Фрањо Михалић и Дубравка Нешовић, уз чије су се песме током програма сви у сали веселили.

Жири имао тежак задатак

В. А. *Дубравка Нешовић подигла салу на ноге*

Публика уживала у сваком тренутку

ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Прославили рођендан

Општинска организација пензионера из Великог Градишта прославила је вредан јубилеј – 63 године постојања. На свечаности, тим поводом, Војислав Петковић, председник Организације, поздравио је госте, Живослава Лазића, председника, и Љиљану Стевић, потпредседника СО Великог Градишта, Миломира Пејановића, председника Окружног одбора Браничевског округа, као и више од 500 пензионера из Петровца на Млави, Свилајнца, Трстеника, Костолца, Старчева, Вршца, Доњег Милановца, Смедерева, Банатског Карловца и Пожаревца.

Дружење је настављено, уз музику, до касно у ноћ.

С. Пупазић

ПИРОТ

Телевизор на поклон

Председник СО Пирот Милан Поповић уручио је пензионерима ТВ апарат и DVD који ће им омогућити да у клубу, поред забаве партијом шаха или домина, чују и вести и уживају у ТВ емисијама које су њима интересантне.

Општински одбор пензионера у Пироту предвидео је и да, преко DVD уређаја, емитује снимљене активности Општинске организације.

Приликом уручења поклона, председник СО Пирот најавио је да је то само почетак свеобухватне сарадње, с циљем да пензионерска популација, како је казао, има своје – почасно место у друштву.

Захваљујући у име шест хиљада чланова, али и оних који ће, можда, већ сутра бити пензионери, Велимир Пејчић, председник пензионерске организације, изразио је задовољство што је коначно успостављена дуго очекивана сарадња са надлежнима из локалне власти у Пироту. Први сусрет пензионера и челника локалне власти већ је био плононосан: летос је општина помогла преуређење просторија Општинске организације, за шта је утрошено више од 150.000 динара.

С. Панакијевски

СРЕМСКА МИТРОВИЦА

Излет у етносело

У октобру, месецу посвећеном старијима, Каритас из Сремске Митровице посетио је, већ традиционално, геронтолошке центре у Руми и Шапцу где су смештени њихови корисници и обрадовао их пригодним поклонима и пакетима.

– Најупечатљивији догађај је био излет у етносело Станишићи крај Бијељине. Аутобус пун корисника услуга програма Кућне неге Црвеног крста и Каритаса Сремске Митровице, као и волонтера ових организација, упутио се сунчаног октобарског дана на једнодневни излет у суседну републику. Обишли смо Цркву светог Николе, етнопоставке кућа из 18. и 19. века, возили се чамцем по језеру... Након ручка у етноресторану, посетили смо центар Бијељине и

манастир који се налази у самом центру. Увече смо се вратили у Митровицу, носећи драгима на поклон заједничку фотографију и незаборавне успомене – каже Кристина Земан Мишчевић, координатор Жупног Каритаса „Блажена Мајка Терезија“ Сремска Митровица.

К. З. М.

БАЈИНА БАШТА

Клуб пред банкротством

Клуб пензионера у Бајиној Башти већ пети месец не прима оне којима је намењен: на вратима је обавештење да се реновира, а до канцеларије председника може се стићи кроз улаз из дворишта, намењен станарима стамбене зграде, својевремено изграђене средствима Фонда ПИО.

– Многи су уз кафу или чај овде проводили зимске дане јер због сиромаштва нису грејали станове – каже Томислав Бијелић, председник Удружења пензионера. – Инвентар је дотрајао, струја је због неизмирених рачуна искључена. Друге нема него да се простор изда у закуп неком приватнику, спремно да све доведе у ред, али најгоре је што евентуални купац не би био рад да му пензионери, као некада, седе и греју се по читав дан, а да од њих нема никаквог прихода.

Томислав Бијелић

Од 3.214 пензионера у општини Бајина Башта нешто мање од 200 учлањено је у своју организацију, што значи да ни од чланарине нема прихода, па ни снабдевања и евентуалне помоћи пензионерима.

Ђ. Миловановић

Живојин Стојановић
у 102. години

Слободанка и Јован
Фењац – брачна слога

НОВИ САД

Најстарији, највернији...

Градска организација Црвеног крста у Новом Саду, у активностима којима осунчава јесен старијим људима, прогласила је и најстарије суграђане, пар са најдужим брачним стажом и активисту који помаже највише година: Марија Радосављевић је две године старија од Живојина Стојановића који ће у јануару напунити 102 године; у браку су најдуже, више од 62 године, Слободанка и Јован Фењац, док су Ержебет Нађ и Нада Ачански највише година провеле у чланству и активностима Црвеног крста.

Ержебет Нађ – ослонац
невољницима

Ове године је, између осталог, било и неколико конкурса у којима су деца из вртића и основних школа писала и цртала маштовито на тему „Моји баба и деда“.

И. М.

КУРШУМЛИЈА

Посетили 300 болесних

Руководство куршумлијских пензионера наставило је традиционалне посете болесним члановима: према речима председника Миодрага Илића, у Куршумлији и у селима обишли су око 300 болесних и уручили им пакете са прехранбеном робом у вредности од по 600 динара. Многи су, међутим, били најзадовољнији посетом, односно чињеницом да нису заборављени, каже Илић.

До краја године посетиће и социјално угрожене пензионере и уручити им пакете са храном за шта ће Удружење обезбедити више од 200.000 динара.

Ж. Димкић

БЕОГРАД

Најбаке и најдеке

Ученици ОШ „Мирослав Антић“ и Осме београдске гимназије изабрали су, поводом Месеца солидарности са старима, супербаке и супердеке београдске општине Чукарица.

За најбаке проглашене су: Новка Петровић, Невенка Ивановић, Косана Станић, Илинка Ршумовић, Мира Гинин, Живка Ињац и Ана Гавриловић. Најдеке Чукарице су Милан Антоновић, Урош Пејовић, Радојко Симић и Димитрије Митраковић.

Акцију су, према речима Вере Витезовић, социјалног радника и координатора акције, осмислили Дневни центар и клуб за старије „Чукарица“ и ученици ових школа.

В. А.

КИКИНДА

Колоније уметника

Малтене сваки дан овогодишњег „Сунчаног октобра“ у кикиндској општини био је испуњен пригодним програмима. Стожер активности био је Геронтолошки центар, а највише их је организовано у оба дома ове установе – Новом и Старом и у њеном клубу у Месној заједници „Браћа Лаковић“. Поред посета и приредби предшколаца и основаца, културно-уметничких друштава и група, ваља истаћи и одржавање 11. хуманитарне ликовне колоније која

Део учесника ликовне колоније

Наступ КУД „Сунчана јесен“

је окупила 14 уметника из многих места у Србији и осморо локалних.

Није изостала ни овог пута Вајарска колонија за кориснике и чланове клубова геронтолошких центара из Бачке Паланке, Врбаса, Суботице, Зрењанина и Кикинде.

С. З.

Свечана додела награда
ШАБАЦ

Ученици, с љубављу

Традиционалним концертном „За сунчану јесен живота“, који припрема Геронтолошки клуб истоименог центра, у Шапцу је завршен „Месец солидарности са старим особама“. И ове године програм су извели чланови музичке и литерарне секције Клуба, уз свесрдну помоћ шабачких солиста под диригентском палицом Горана Димитријевића, професора музике, али и Етнопевачке групе „Преље“, коју предводи Илија Товаровић, групе „Носталгија“ и гитаре Миће Даничића.

Милада Васиљевић, социјални радник Геронтолошког центра, уручила је признања најуспешнијим основцима ОШ „Јанко Веселиновић“ за литерарне саставе на тему „Старима с љубављу“ и „Ослонимо се једни на друге“: награђени су ученици шестог разреда Александар Ружичић и Душанка Радовановић, као и Марија Марковић, ученица седмог разреда.

Б. Радовановић

БЕЛА ПАЛАНКА

Весела десетогодишњица

Општинска организација инвалида рада из Беле Паланке организовала је дружење инвалидских пензионера 20. октобра и том приликом обележила десетогодишњицу постојања. Дружење је одржано у ресторану „Вожд“ уз јело, пиће и весеље, а највише се певала песма „Не може нам нико ништа – јачи смо од судбине“.

Све је трајало до касно у ноћ.

Извршни одбор инвалида рада

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

На старом бунару

Музичко-фолклорна секција Организације пензионера Смедеревске Паланке извела је, у Градском позоришту, сценски приказ „На старом бунару“ који је режирао Слободан – Токи Тодоровић, кореографију је урадио Бранко Милетић, а наступали су пензионери приповедачи, играчи, певачи и свирачи.

Актив жена, на челу са агилном председницом Живком – Мицом Ђурђевић, у хотелу „Кисељак“ приредио је изложбу пецива: за приказано умеће Десанка Илић, Нада Пауновић, Мила Ђокић, Љубица Стојановић, Драгица Стевановић, Љиљана Борисављевић, Драгослава Здравковић и кувар Светислав Митровић добили су пригодне награде.

Организовано је и шаховско првенство на коме је, од 12 пензионера, прво место освојио Предраг – Џуја Радовић, а друго Милија Ђорђевић. Најбољи су добили шаховске гарнитуре, књиге и привеске са шаховским фигурама. Ово надметање било је и припрема пензионерске екипе за општинску шаховску лигу која се планира после двадесетог новембра.

Сл. Костантиновић

ТРСТЕНИК

Више за солидарност

Управни одбор Општинске организације пензионера у Трстенику усвојио је финансијски план за ову годину по коме приходи износе 1,655 милиона динара. Према речима председника УО Милосава Веселиновића, за расходе је планирано 34 одсто прихода, захваљујући мерама рационализације, смањењу трошкова увођењем компјутерске опреме и плаћању чланарине путем самозабране. За десет одсто повећан је износ намењен Фонду солидарности, за помоћ и позајмице пензионерима планирано је 360.000 динара о чијој расподели одлучују месни одбори.

И ове године за чланове је обезбеђено 632 тоне угља и 590 кубних метара дрва на одложено плаћање.

– Оценили смо да је позитиван рад комисије за организовање излета и дружења, јер смо били у Параћину, Јагодини, Свилајнцу, у чувеној Ђавољој вароши и Кустуричином Дрвенграду у Мокрој Гори – каже Веселиновић

Добијена донација од 50.000 динара употребљена је за опремање просторија у Почковини које користи 100 чланова овог и суседних села.

Д. Ивановић

ПЕНСИОНЕР МИЛОВАН – БАНЕ
ПЕТРОВИЋ ЧУВЕН ПО ПРОИЗВОДЊИ
МУСКАТНИХ ТИКВИЦА

Џиновии расту на врежи

У посао укључио и властито искуство – откако струкове кукуруза користи за заштиту од сунца, плодова је више, а њихова дужина и тежина су готово за Гиниса

Милован – Бане Петровић, ветеринарски техничар у пензији из Крњева код Велике Планае, прочуо се као произвођач мускатних тиквица које достижу тежину и изнад сто килограма! Гаји их на окућници са супругом Радмилом и ових дана ујурбану убирају плодове заједничког труда. Знатижељници долазе у врт ово двоје вредних људи да погледају „чудо невиђено“, џиновске тиквице које су толико нарасле и у изразито сушном и врелом лету.

– Холандско семе тиквица до-нео сам пре четрдесетак година из Немачке, а по једном струку добијао сам принос од 150 до 300 килограма првокласног плода – прича нам Милован. – То је свакако и резултат рада, јер сам биљке наводњавао системом „кап по кап“. Занимљиво

је да зрели плодови тиквица, под условом да се чувају тамо где нису изложени мразу, могу дочекати и род из наредне године.

Пре четири године добио је из Аустрије кесицу са седам семенки холандских мускатних тиквица. Посејао их је прошле године и био задивљен бујношћу вреже и родом.

– Тајна успеха свакако је у начину гајења ове врсте тиквица – предочава Петровић. – Код мене успевају без грама „вештака“, али уз употребу стајског ђубрива. Циљ ми је да добијем здраву храну, па у производњи, такође, не користим ништа од хемијских заштитних средстава.

Петровић се толико заинтересовао за ову производњу да је у њу „укључио“ чак и један лични експеримент који се показао веома делотворним:

– Запазио сам да мускатним тиквицама сметају високе температуре какве су биле прошле и ове године: цветови се на врелини спаре, па нема оплодње.

Одлучио сам да овде-онде по врту за-сејем покоји струк кукуруза, тек толико да их мало заштити од сунца. И, откако кукуруз, углавном шећерац, прави хлад тиквицама, заметака је више.

Овог лета, на пример, из једне семенке добио је вреже мускатне тиквице са чак шест плодова који су се појединачно приближили метру дужине.

Да га нису стигле године, а и проблеме с ногама и кичмом, Милован – Бане Петровић би увећавао производњу мускатних тиквица и успут – експериментисао. Оронуло здравље, нажалост, ремети му планове. Успео је да одгаји бели дулек тежак 85 килограма и мускатне тиквице чак за петанестак килограма теже, и желео да их покаже на „Смедеревској јесени“ и „Опленачкој берби“, али га је болест омела. Но, нада се, биће прилике. Видеће свет шта све може некадашњи ветеринарски техничар.

Драгољуб Јанојлић

НЕДЕЉА ОБОЛЕЛИХ ОД ПАРАЛИЗЕ

Пријем у Општини

Поводом обележавања недеље оболелих од церебралне и дечје парализе, чланове трстеничког Друштва примили су заменик и помоћник председника СО Трстеник Пане Јанковић и Радомир Милуновић. Председник Друштва оболелих од церебралне и дечје парализе Маријан Перић рекао је да међу 55 чланова има и деце, а 31 лице везано је за постелу и користи инвалидска колица. Чланови су говорили о својим проблемима, а Јанковић и Милуновић су им обећали даљу сарадњу Општине у примени закона и омогућавању бенефиција.

Д. Ивановић

ПИРОТ Стигао је

Пиротски пензионери – читаоци листа „Глас осигураника“ били су пријатно изненађени када им се ових дана у рукама нашао омиљени лист у новом руху и на повећаном броју страница, с прилозима поткрепљеним фотографијама у боји.

По оној народној да се „добар глас надалеко чује“, „Глас осигураника“ ће се, сигурно, и више него до сада, читати у свим срединама – међу пензионерима Србије.

– „Глас осигураника“ читам редовно више година и морам да признам да увек нађем у њему нешто занимљиво, а желим да сазнам и о збивањима у другим општинским организацијама пензионера широм Србије. Очито да ће нам наш лист убудуће пружати и више прилика за то, а дивим се његовом изгледу који ме подсећа на савремени часопис – казао нам је Александар Рангелов док је са задовољством читао лист у просторијама Општинске организације пензионера Пирот.

С. Панакијевски

БАЊА ВРУЈЦИ ОВЕ ЈЕСЕНИ

Базен уместо таблета

Ове топле јесени, као и летос, у бањи Врујци код Мионице доста је времешних људи. Сем пољопривредника који су окончали пољске радове, видели смо доста пензионера из Ваљева, Новог Сада, Београда, Лазаревца...

После купања у затвореном базену, већина иде на терапије и масажу код терапеута коју су ту да помогну колико је могуће.

Физиотерапевт Милан Никић живи у Ваљеву, али, ако је потребно да дође за два-три пацијента, „скокне“ до Врујца да заврши посао:

– На хиљаде је пацијената којима сам помогао. Буде и понеки пензионер који нема пара да плати услугу, па урадим масажу гратис, знам да већина пензионера једва саставља крај с крајем – прича Милан који шест деценија помаже људима.

Крајем октобра у Врујцима смо видели и Добрисава Бурђевића, пензионера из Бољевца у општини Сурчин:

– Сваки долазак у Врујце ми доста значи, овде ни лекове за повишен притисак не узимам. Летос сам се купао у отвореном, сада користим затворени базен, лековита вода ове бање веома је корисна.

– У јулу и августу смо имали много гостију. Било је дана када се на отвореним базенима налазило и више од 3.000 купача. Улазница је била 180 динара, а после 15 часова упола јефтинија – прича Слађан Златановић, Београђанин који је овога лета био на улазу за базене, додајући да су гости уредно плаћали улазнице јер знају да им бањска вода помаже код болова у кичми и ногама.

Олга Неговановић, учитељица у пензији из Азбуковице, потврђује да бањска вода умањује болове у крстима и колелу, али и да особље хотела „Врујци“ уме да уважава госте:

– Пошто супруг и ја годинама долазимо у бању Врујци, особље нам је омогућило купање у затвореном базену без плаћања. Схвата управа да пензионери једва опстају.

М. Неговановић

РАБРОВЧАНИН, БИВШИ
ФУДБАЛЕР И СУДИЈА

Најбољи голгетер са 50 година

Слободан Јоцић из Раброва активно је играо фудбал 33 године. Наступао је за Звизд из Кучева, РСК из Раброва, Борац из Великог Лаола... Када је имао 50 година бранио је боје тима Аљудово, у полусезони дао осам голова и био најбољи стрелац Општинске лиге Малог Црнића.

Слободан Јоцић

Диплому фудбалског судије стекао је 1978, петнаест година судио утакмице у Општинској лиги Кучево и међуопштинској лиги, а затим и три године био делегат. Сада, као пензионер, фудбал игра само рекреативно са сином, а често суди пријатељске утакмице ветеранима и које игра РСК.

С. Пупазић

СПОРТСКИ САВЕЗ ИНВАЛИДА ВОЈВОДИНЕ

Одважни и у води

Припреме за старт

Седам од 11 општинских организација, чланица Спортског савеза инвалида Војводине учествовало је на првенству у пливању у Кикинди. Поред домаћих, наступили су такмичари и из Бачке Паланке, Инђије, Зрењанина, Новог Сада, Суботице и Беле Цркве.

Јунаци овог надметања су Новосађани Борислав Стојановић (шампион на 50 и 100 метара слободним стилем у конкуренцији уочена и ампутација), Урош Јанић (првак такође у обе дисциплине у категорији церебрала) и Едвард Кадвањ (такође двоструки победник у општој категорији).

На 50 метара за жене слободним стилем у општој категорији најбоља је била Марица Леватић из Зрењанина, а у категорији глувих Данијела Гедовић из Суботице.

Председник Спортског савеза инвалида Војводине Милорад Килибарда поздравио је тридесетак пливача који су испољили одважност и у води.

С. З.

Куглом до Пољске

На појединачном отвореном првенству Београда у куглању за слепа и слабовида лица, међу 50 такмичарки из Србије и других република бивше Југославије, у категорији Б-3 златну медаљу је освојила Вера Хорват из Руме. Она је тако многобројним признањима у својим витринама придодала и „Београдски трофеј“.

– Била сам пресрећна јер сам оборила 650 чуњева, један више од Словенке Марије Фрас која је лане била прва на Европском првенству за слепа и слабовида лица у Будимпешти – са узбуђењем се Вера присећа доделе медаља и интонирања наше химне.

Додаје, кроз смех, да се међу члановима њене породице и пријатељима и данас препричава почетак њеног бављења овим спортом. Почела је пре само годину дана. У Међуопштинској организацији слепих у Руми једнога дана су јој рекли да нико од њихових чланова сутрадан не може да иде на такмичење у

Вера Хорват

куглању и да би требало да пође она. Није помогло њено објашњење да никада није ушла у куглану нити држала куглу у рукама. Убедили су је да поку-

ша и по подне јој донели куглу коју је она бацала по једној дасци гађајући стуб у башти иза куће. Сутрадан, на такмичењу у Новом Саду, освојила је треће место – на своје запрепашћење, као и свих који су је познавали. Отишла је, потом, на републичко такмичење где је освојила прво, а након тога и на Европско у Будимпешти где је заузела 12. место.

После годину дана, са куглањем у животу домаћице Vere Хорват више нема шале. Са осталим куглашима тренира два пута недељно у куглани Спортског центра у Руми и са нестрпљењем очекује Европско првенство, које ће следеће године бити одржано у Пољској. Прижељкује да тамо, као и недавно у Београду, на победничком постољу слуша химну Србије.

Д. Р.

СВЕ ВИШЕ ХРАНИТЕЉА У
ОПШТИНИ КЊАЖЕВАЦ

Одгајају тридесеторо деце

Хранитељство у општини Књажевац има дугу традицију: од неколико појединачних случајева седмдесетих, данас је овим обликом заштите обухваћено 30 деце без родитељског старања. Њихови хранитељи, иако им је мотив првенствено љубав према деци, тиме решавају и питање привређивања.

Програмом обуке будућих родитеља – хранитеља, уведеним Породичним законом 2005. године да би заинтересовани стекли потребна знања за бављење овим одговорним и хуманим послом, прошле године обухваћено је деветнаест пријављених у Књажевцу, од којих двоје нису стекли подобност. Тренутно 21 породица овако чува децу узраста од једне до 22 године, од чега троје из других општина.

Породице добијају месечну накнаду од Министарства рада и социјалне политике од 15.000 динара, што се за децу школског узраста увећава за још по две-три хиљаде динара.

Уговор о чувању деце склапа се са Центром за социјални рад, чији сарадници обављају надзор и бар једном месечно обилазе породице, а када су у питању школска деца прате и њихов успех у школи.

Д. Ђорђевић

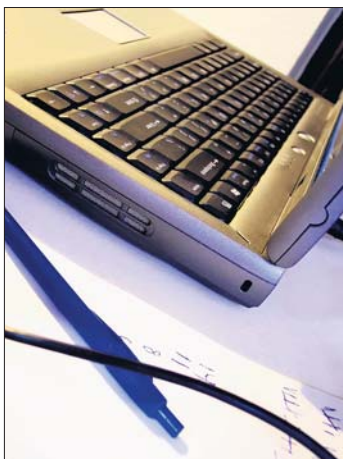

Остварујући задатке из програма и плана рада за 2008. годину, Међуопштинска организација Савеза слепих и слабовидних Нови Пазар за општине Нови Пазар, Сјеница, Тутин и Рашка, организовала је једнодневни рекретивни и радни излет на Голију на коме је било 50 слепих и слабовидних лица.

Рекреативни део проведен је у шетњи и обиласку наше лепотице Голије, а радни у обуци у самосталном кретању на отвореном простору помоћу белог штапа, а уз стручну помоћ тифлолога организације Мирсаде Ајдовић, која је била и организатор излета.

Ова обука је и те како важна за касније ослепела лица, обавља се два пута недељно у Савезу слепих, у сали и на полигону, а ово је била идеална прилика за увежбавање самосталног кретања у природи.

Д. Глишовић

Странац напред, остали – чекај

Несумњиво је да живот у главном граду има предности, али, живот у Београду има и своја начлија. Једно од њих, које постаје неподношљиво, јесте и обустављање саобраћаја због сваког страног политичара који дође у посету нашој земљи. Као да нам није довољно нашег свакодневног саобраћајног хаоса, само нам недостаје да, због ма ког страног политичара, затворе одједном улицу и скрену сва возила, укључујући и аутобусе градског саобраћаја, да пола сата заобилазе околним улицама или да једноставно стоје и чекају да уважени гост прође.

То нема нигде у свету да због нечије посете људи не могу на време да заврше своје пословне обавезе. Али, у тим светским земљама премијери и други државници иду возом на посао, као и сви други запослени, па вероватно поређење са њима и није право.

**М. Митић,
Београд**

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,
Ово је простор намењен
Вашим писмима. Пишите
нам шта Вам се у нашем и
Вашем листу допада, а шта
би могло да буде боље, шта
бисте волели да прочитате
или да саопштите другим
читаоцима.

Адреса је Булевар уметности бр. 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на proffice@pio.rs

ПИСМА

Опрез при запошљавању

Морам да напишем ово писмо да би наше тужно искуство можда помогло неким другим људима да не прођу овако.

Ево о чему се ради. Мој рођак је радио код приватног послодавца на градилишту и доживео тешку повреду од које је после неколико дана преминуо. Породица, нажалост, не може да оствари никаква права после његове смрти – нити право на пензију, нити на одштету јер је, како су накнадно сазнали, био непријављен. Његов послодавац је, на име, на увиђају после несреће изјавио да је он био ту у приватној посети, случајно се задесио на градилишту и хтео да му, као пријатељ, помогне. Тако је сачињен и полицијски записник, а да о томе нико од чланова породице ништа није знао све до момента када су добили негативно решење за остваривање права на пензију.

Ето, то је једно веома тешко искуство плаћено животом младог човека. Желела бих, просто, да људи ово прочитају и да добро промисле пре него што пристану да непријављени раде опасне послове, а уколико им послодавац каже да су пријављени (као што је у овом случају било) да то провере у надлежној институцији.

**М. Соколовић,
Калуђерица**

Изашли међ свет Фото: С. Завишић

Провера пре панике

Како код нас изгледа ићи код лекара сви добро знамо, али ово што ми се недавно догодило на граници је вероватног, па желим и остале читаоце да упозорим.

На прегледу ми је гинеколог у Дому здравља у Жаркову рекла да имам велику раницу на грлићу материце и да морам да је санирам. Препоручила ми је Народни фронт, а ако ми тамо закажу за неколико месеци (као што се и десило), могу да обавим на њеној приватној клиници за 150 евра.

Пошто новац нисам имала, другарица ми је препоручила своју докторку, да чујем још једно мишљење. После прегледа и анализа, она је била запањена претходном дијагнозом јер је све у реду и немам апсолутно никакав проблем.

Чула сам касније да су и многе друге жене имале слична искуства и да су „на правди бога“ заказивале операције које им уопште нису биле потребне, што су лекари у болницама установљали прегледима пре интервенције.

Немојте се, зато, одмах уплашити, већ проверите и на другом месту да ли вам је операција заиста неопходна, или треба да „приходуете“ нечијој приватној клиници.

**Д. Милановић,
Жарково**

-П-

Послодавац

је правно, односно физичко лице или други правни субјекат који је обвезник доприноса, обвезник обрачунавања и плаћања доприноса за запослене, особе која обављају привремене и повремене послове и за изабрана, именована и постављена лица која остварују разлику зараде, односно плате. Послодавцем се сматра и задруга, за лица која преко ње обављају привремене и повремене послове.

Право на инвалидску пензију

осигураник остварује када се утврди потпуни губитак радне способности: уколико је узрок инвалидности повреда на раду или професионално обољење, без обзира на дужину стажа осигурања; ако је инвалидност последица болести или повреда ван рада а осигураник има најмање пет година стажа осигурања. Постоје изузеци и односе се на осигуранике код којих је инвалидност наступила пре навршене 30. године живота.

Право на накнаду погребних трошкова

има лице које је обавило сахрану умрлог корисника пензије. Накнада погребних трошкова износи једну и по просечну пензију у фонду у претходном кварталу, у односу на дан смрти корисника пензије.

Право на накнаду за телесно оштећење

Уколико код осигураника настане губитак појединих органа или делова тела, њихово оштећење или онеспособљеност, што отежава нормалну активност организма и изискује веће напоре у процесу остваривања животних потреба, он има право на новчану накнаду за телесно оштећење. Услов је да телесно оштећење проузроковано повредом на раду или професионалном болешћу износи најмање 30 процената.

(Извор: „Речник појмова из пензијског осигурања“, аутора др Јелене Кочовић и др Татјане Ракоњац-Антић)

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ СВОЈА ПРАВА

Право на жалбу

У систему пензијског и инвалидског осигурања обезбеђена је двостепеност поступка, што значи да је на сваки управни акт којим се одлучује о правима из овог осигурања дозвољена жалба. Жалба се изјављује уколико странка у поступку није задовољна донетим решењем у целисти или делимично.

Жалба се подноси у року од 15 дана од дана пријема решења, што је наведено у сваком решењу, у такозваној поуци о правном леку.

У жалби се истичу чињенице и околности које нису у складу са донетим решењем и чија примена би довела до друкчијег решења. Ако је потребно, уз жалбу се подносе докази који поткрепљују наводе жалбе.

Жалба се увек подноси у писменом облику, органу који је донео решење, непосредно или путем препоручене поште. Датум предаје препоручене поштом се рачуна као датум подношења жалбе.

Првостепени орган разматра жалбу и ако је она благовремена и у целисти основана, усваја је и доноси ново решење.

У случају да је жалба неблаговремена, првостепени орган је одбацује.

Жалба може бити одбачена и ако је поднесе неовлашћено лице.

Ако првостепени орган утврди да је жалба у целисти или делимично неоснована, прослеђује је другостепеном органу који разматра жалбу и по размотрењу доноси решење.

Решењем другостепеног органа жалба може бити одбијена, усвојена или делимично усвојена.

Другостепени орган обично налаже даље радње и поступак првостепеном органу или, ређе, сам одлучује о праву.

Првостепени орган је дужан да, у складу са другостепеним решењем, донесе одговарајуће решење у првом степену.

Без могућности ревизије

Славко Вељковић – Ниш: Пензионисан сам у децембру 2002. године, по тадашњем закону. Пензија се обрачунавала на основу десет најповољнијих година стажа. Имам 45 година и девет дана стажа. Интересује ме да ли имам право на ревизију обрачуна пензије по новом закону, односно обрачун целокуп-

ног стажа ако је то повољније за мене?

Одговор: Приликом пензионисања 2002. године по прописима који су били тада на снази Вама је утврђен сав стаж, па и онај преко 40 година. Из ових разлога нема законске могућности за примену нових прописа и евентуално поређења обрачуна Ваше старосне пензије по новим и по старим прописима.

Породична пензија и борачки стаж

Милош Мићић – Голог: Примам породичну пензију. Имам признати борачки стаж од 1944. године. Имам ли право на увећање од 30 одсто?

Одговор: Ваше учешће у рату од 1944. године не може да повећа породичну

пензију коју примате, јер се породична пензија одређује искључиво према чињеницама утврђеним за покојног осигураника или пензионера после чије смрти се користи породична пензија. Учешће у рату може бити од користи само за одређивање ваше личне пензије.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

*Весна Вићентијевић,
Сектор за односе с јавношћу*

Право удовице

Мима Т. – Пирот: Имам 48 година живота. Супруг ми је умро пре 11 година. Када ћу имати право да наследим његову пензију коју сада примају моја деца?

децу укључите у коришћење породичне пензије када престанете да радите. Уколико деци престаје право на породичну пензију ове, 2008. године, довољно је да имате 48,5 година живота да бисте самостално постали корисник породичне пензије; ако следеће, 2009. године, деци престане право на пензију, Ви од своје 49. године можете самостално да користите породичну пензију.

Одговор: Ако нисте у радном односу и немате било који вид осигурања можете одмах да се прикључите уз децу и да користите породичну пензију. Ако сте у радном односу, моћи ћете да се уз

Запошљавање војног пензионера

Горан Г. – Ниш: Имам неколико питања. Да ли војни старосни и инвалидски пензионери могу да се запосле у цивилству, да ли послодавац мора да им уплаћује све доприносе и да ли постају осигураници Републичког фонда за ПИО? Добијају ли (поред војне) и цивилну здравствену књижицу, имају ли право на боловање и да ли могу после да траже да им се поново обрачуна пензија? Кад дође до спајања цивилног и војног фонда да ли ће се пензионери потпуно изједначити, да ли ће тада „трајна неспособност за професионалну војну службу“ у случају одласка у пензију и даље бити сачувана у односу на радну способност при одласку у цивилну инвалидску пензију?

личког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, с обавезом послодавца да за осигуранике уплаћује све доприносе и порезе. Ако се редовно уплаћују доприноси за здравствено осигурање, онда ће постојати здравствено осигурање у цивилном здравственом осигурању.

То подразумева и да се, после одређеног времена проведеног у овом осигурању, ако су испуњени услови по Закону о ПИО, може тражити остваривање права на цивилну пензију. То не значи да се могу остварити две пензије истовремено, већ да се може бирати пензија која је повољнија за осигураника, војна или цивилна.

Што се тиче питања која се односе на будућа законска решења и евентуално спајање ова два фонда за ПИО, то треба препустити законодавцима.

Савет је да, уколико имате могућност за то, слободно радите, ништа не можете изгубити, а шта тиме добијате, то нико унапред не може да Вам каже.

Одговор: Корисници војне пензије, било старосне или инвалидске, могу да се запосле у цивилству по било ком основу осигурања, чиме постају осигураници Репуб-

Ко слуша проналазаче

Излаз постоји, али ко данас слуша проналазаче.

Одело не чини човека, ако му власт узме меру.

Пут нам је лош, али нам је трње квалитетно.

Лед нам је кренуо, на пробну вожњу.

Зоран Богдановић

Доскоци

Треба се чувати неких политичара. Изгубили су имунитет.

Дајем пун допринос аграрној политици. Где год кренем, надрљам!

Није лако бити мали бог. Велика је конкуренција.

Заштитили су државне интересе. Ставили су их иза личних.

Не штрајкујем главу. Ја само једем кад имам.

Раде Ђерговић

Молим за реч

Евро је најозбиљније схватио Универзијаду у Београду. Скаче ли, скаче.

Међународни дан штедне штедише у Србији обележиле су тако што су повукле улоге из банака и ставиле их у сламарице.

Да нема пензионера, ММФ заиста не би имао кога да оптужује за финансијске проблеме.

Пратим преговоре наших и руских званичника о гасу. Чини се да је руска словенска душа постала мало бездушнија.

Чујем да ће бити основан Савет за корупцију. Ваљда нам треба Савет против корупције.

Дејан Патаковић

Дејан Патаковић

Функцију не дирајте

Срећа је лепа само док се чека. Зато ја увек дођем у време паузе.

Црно нам се пише. Немамо белу заставу.

Ставите се у мој положај. Али ми функцију не дирајте.
Горан Докна

Све сами цунами

Док млади маштају о светлој будућности, стари се присећају сјајне прошлости.

Транзиција, корупција, нове цене, малверзација... Све сами цунами.

У општој помами цена човек је најпотцењенији.
Слободан Дучић

Убише се од досаде

Човек, с правом, оне који га терају да ради криви кад види како од нерада може ипак – лепо да се живи.

Евро ће постати марка тек онда када га буде мењала – стодинарка.

Шта тек да раде они што не раде кад се ови што раде – убише од досаде.

Никола Станковић

Срђан Јовановић

РЕКЛИ СУ О...

САВЕТУ

(Латинске изреке)

Кад дајеш савет буди спор као пуж, а кад помажеш делом буди брз као птица.

Савете не треба олако и без размишљања давати другима.

Саветовати се треба пре него што је посао започет.

Сви лако дајемо добре савете болеснима док смо здрави.

Ко занемари добар савет, сам себи шкоди.

Ко се с многима саветује, не греш сам.

Савет увек недостаје кад је најпотребнији.

Ко презире савет, тај презире помоћ.

Човек зна стотину савета после тешких невоља.

Лошије савете млади лакше послушају.

Савете не треба олако и без размишљања давати другима.

Женски савет је или врло драгоцен или врло лош.

Речи датог савета тумаче се више у добром него у лошем смислу.

Узалуд је давати савете онима који не желе да верују туђем мишљењу.

Свако може и треба да слободно размисли да ли му је неки савет користан.

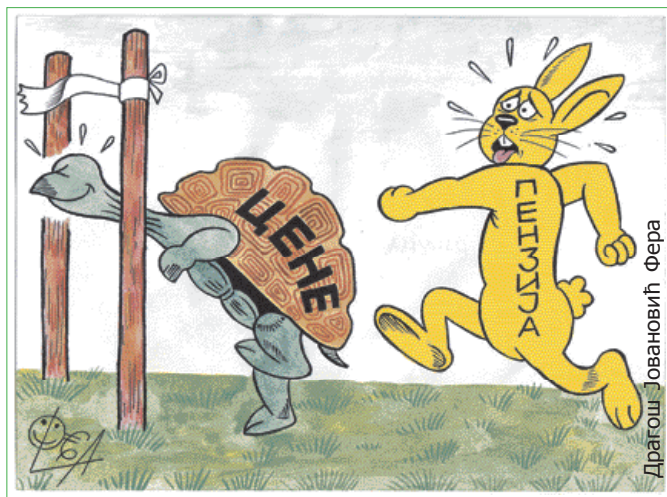
ФИЛОЗОФИ ОПШТЕ ПРАКСЕ

Чудотворни аспирин

Најбољи, напопуларнији и најконзумиранији лек света јесте – аспирин. Али, кад времена дођу тешка, као ова садашња, онда најбољи лек није више аспирин већ, свесно или несвесно, почињемо да се лечимо туђом муком, често и несрећом. Наравно да то везе нема са хуманошћу и моралом. Међутим, понекад је туђа мука прави „мелем на рану“. Ето, тако сам ја себе ухватио како три пута дневно гутам таблете туђе муке. Прву такву таблету прогутао сам кад сам се, коначно, уверио да ништа неће бити од оних наших 70 одсто усклађених пензија. Било је то за мене о-хо-хо болно, али и много лакше кад сам, ето, пре неки дан сазнао да је у високоразвијеној Енглеској главни пензијски фонд, онај обавезни и државни, остао „тањи“ за „свега“ стотинак милијарди па ће држава морати да прискочи у помоћ, баш као и код нас. Шта тек рећи кад моја Звезда изгуби, а мени лакше ако је изгубио и Партизан. А и да не говорим о благотворном дејству наше најчувеније српске аспирин-таблете из давнина: да комшији цркне крава.

Према томе, немојте се много оптерећивати властитим мукама пошто ћете због ове светске економске кризе сваког дана, сата или минута чути за нечије туђе муке па ће вам, бар привремено, бити мало лакше.

Борос

Лековите мисли

Кад вас неко држи у шаца, морате да му гледате кроз прсте.

Где производња шепа, плата је вечити инвалид.

Живот је као добош торта. Да би се дошло до слатког дела, често се поломе зуби.

Наша политичка ситуација је као филм. Све зависи од монтаже!

Како да кренем у Европу кад са овом ситнином не могу ни до пијаце?!

Душан Старчевић

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЈОВИЧИЋ	ПОСРЕ- ДОВАЊЕ	НОСИТИ У ВИШЕ НАВРАТА	ИЗБЕГЛИ НАРОД	ДРШКА, РУКУ- НИЦА	ВЛАСНИК РАНЧА	ИМЕ ГЛУМИЦЕ ЖИРАРДО	МЕХУР У ПРОТО- ПЛАЗМИ
ПОЗДРАВ- ЉАЊЕ							
ДЕЛОВАЊЕ ЗА ОДБИЈАЊЕ НАПАДА							
ПЛАНИНА У СЛОВЕ- НИЈИ							
БИЉКА ЈЕСТИВОГ ПЛОДА						СИМБОЛ УРАНА ИМЕ ЧЕРЧИЛА	
СИМБОЛ АЗИЈАЈ- НИЈУМА			МЕСТО КОД ЦЕТИЊА ПРЕНА- ГЉЕНОСТ				
РАНИЈИ АМЕРИЧКИ ГЛУМАЦ, ЏЕМС				ШКОТСКА ИГРА ЦИКАТИ			
ПОЗА, ПОЛОЖАЈ					СИМБОЛ НАТРИЈУМА КОРАКНУ- ТИ НАПРЕД		
РЕКА У ИРАКУ							ВРСТА БИЉКЕ, АПТО- ВИНА
ОЗНАКА ЗА ВОЛТ		СПИСАК, ПОПИС ИНСТРУМ. ГЕОМЕТРА					
АПАРАТ ЗА ПРЕГЛЕД УШИЗУ							
ГЛАС ОСИГУ- РАНИКА	ВРСТА КАМАТЕ РЕКА У ЕГИПТУ						
ПИСАР, БЕЛЕЖ- НИК						ПРВО СЛОВО НАЛИ- ВАЊЕ	
НАРОДНИ ИЗРАЗ ЗА ЗМИЈСКИ ОТРОВ			ШКОТСКА ТИТУЛА ДРЖАВА У АФРИЦИ				ИНДУСТ- РИЈСКА БИЉКА
ОСОБА КОЈА РАЗУМНО РАСУЂУЈЕ							
ГЛАС ОСИГУ- РАНИКА	СИМБОЛ ЛАНТАНА ОЗНАКА ЗА ЛЕСОТО			ШУМСКЕ КРЕДЕ ОСНОВНА ТАРИФА			
ВРСТА ШТАМПАР. МАШИНЕ							
ДЕО ФУД- БАЛСКОГ ГОЛА							

Решење из прошлог броја: с, садра, преврат, ое, Раде, РАП, мор, алави, Осло, ар, платина, роман, т, ама, си, в, рака, аб, тама, коритар, Рача, б, у, даска, спонтан, Тоскана, Антарес.